

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף נה: נו.:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה מז

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

ולשבוע למלאות נפשו ואח"כ לברך את ה'. אך באמת אמרו רז"ל (ברכות ד' ע"ב) כתיב [א] **אשר לא ישא פנים** וכתיב [ב] **ישא ה' פניו אליך וכו'** וכי לא ישא פנים וכו' שאני אמרתי [ג] **ואכלת ושבעת וברכת** והן מדקדקין על עצמן מכזית ועד כביצה. וזהו רמז נפלא אם ישראל מדקדקין לבלי לאכול הרבה רק מכזית [ד] ועד כביצה אזי הם בבחי' **ישא ה' פניו**, ואז יש נשיאות פנים. אך להיפך ח"ו מכלל הן וכו' [ה]. כי כאשר הם משוקעים בתאוות אכילה אזי הסתרת פנים הם ושלום. וזהו, (דברים לא) **והסתרתני פני וחי' לאכול**, כלומר, אם הם משוקעים בתאוות אכילה, אזי **והסתרתני פני** הם ושלום: **והנה** נשיאות פנים הוא בחינות אמת, כמבואר בכוננות על י"ג מדות, תיקון אמת הוא הארת פנים. וזהו שאמרנו, כי המשוקע באכילה הוא רחוק מאמת, כי הוא בהסתרת פנים שהוא מדת אמת כניל: **והנה** כל העולם כולו ניוון משפע של ארץ ישראל כידוע [ו]. וארץ ישראל בעצמו מקבל השפע מן אמת, שהוא מדת יעקב, כנאמר (מיכה ז') **תתן אמת ליעקב**, והוא מדת תפארת שהוא כללות הגוונים, והוא בחינות שמים, אש ומים, שהוא גם כן כללות הגוונים; וזה מרומז בתורה (כמדבר יג), **ארץ אוכלת יושביה**, דקשה הן אמת שהמרגלים הוציאו שקר מפיהם, אך איך נכתב שקר שלהם בתורה שהיא אמת [ז], ובהכרח שבדברים הללו נרמז בהם דבר אמת, ויש לרמז הני"ל, **ארץ אוכלת**, כלומר שאכילתה והשפעתה, הוא מבחינות **יושביה**, שהוא בחינות **וישב יעקב**, שהוא מדת אמת כניל: והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים פאר, שהוא מדת יעקב: ועל כן נקראת ארץ ישראל **אילה שלוחה הנותן אמרי שפר** כמו שדרשו רז"ל [ח], כלומר ארץ ישראל היא אילה שלוחה לבשל פירותיה, והשפעתה הוא ממדת אמת, שהוא בחינות תפארת, בחינות תפילין, והיינו הנותן אמרי שפר, כי שפר הוא לשון פאר, שהוא בחי' תפילין: ויש לרמז **נפתלי** הוא אותיות **תפילין**: **ועל זה יש לרמז גם כן** (קהלת ט') **ראה חיים עם האשה**, כי **אש"ה** ר"ת הנותן אמרי שפר, והיינו **ראה חיים**, כי תפילין נקראין חיים, כמו שאמרו רז"ל (מנחות מד.): **ה' עליהם יחיו** [ט] דדרשו על תפילין, כי בתפילין נאמר [י] **וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו'** (ברכות ו'), והיינו **ראה חיים** שהוא תפילין, **עם האשה**, ר"ת הנותן אמרי שפר, שהוא גם כן בחינות תפילין כניל: **וזהו** (דברים ח') **ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם**, כלומר ארץ, שהוא בחינות אמת, ואז הוא בבחינות הארת פנים, ואינו בוחר בתפנוקים, ועל כן **לא במסכנות** מחמת דלות ועניות, **תאכל בה לחם** ולא שאר מעדנים, רק מחמת שהוא בבחינות אמת, והוא מופשט מתאוות אכילה, ואינו בוחר רק בלחם

לאכול: ועל כן נקראת ארץ ישראל **ארץ החיים**, כי השפעתה ממדת יעקב שנאמר עליו יעקב אבינו לא מת (תענית ה:); והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים חיים: **נמצא**, כי האוחז במדת אמת, אזי פרנסתו ברווח, כי ההשפעה ממדת אמת כניל. וזה רמז (שבת קד) קושטא קאי, כי רז"ל דרשו (פסחים קיט) על פסוק **ואת כל היקום וכו'** זה ממונו של אדם שמעמידו וכו'. וזהו קושטא, האוחז במדת אמת, אזי קאי, זה ממונו שמעמידו על רגליו, ופרנסתו ברווח. אך שקרא לא קאי [י"א], כי הוא בהסרת פנים שהוא בחינות אמת: **ועל כן** על כל צרה שלא תבא [י"ב] גזרין תענית [י"ג], כי מאחר שישראל נתונים בצרה, הם בבחינות הסתרת פנים, בחינות דינים, ועל כן גזרין תענית לשבר תאוות אכילה, ואזי יהיה בחינות הארות ונשיאות פנים שהוא בחינות המתקת וכימול הדינים כניל, וכי לא אשא פנים שהן מדקדקין וכו': **ובזה** תבין נפלאות בדברי רז"ל שדרשו (ברכות כד) על פסוק **והיו חייך תלואים** זה התולה תפיליו, גם אמרו (מנחות קג ע"ב) זה הקונה מן הפלטר [י"ד], זהו שאמרנו, כי אלו ואלו **דברי אלקים חיים** [י"ז], ושניהם דבר אחד, כי מאחר שהוא תולה תפיליו ופוגם בתפילין, שהוא מדת אמת, אזי הוא בהסתרת פנים, ונתמעט השפע שלו, ומזונותיו מצומצמין, וצריך לקנות מן הפלטר: ועי"כ כתיב על ארץ ישראל (דברים יא) **תמיד עיני ה' אלקיך בה**, כי **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני** (תהלים קא), אך ארץ ישראל היא **מדת אמת, תמיד עיני ה' בה וכו'**: **והנה** כשהצדיק **אוכל לשבוע נפשו** [י"ח], ולא מחמת תאוה הגשמיות, אזי הוא בבחי' נשיאות פנים, וניוון ממדת אמת. וכאשר בכח אכילה זו, עומד להודות ולהלל לה, אזי יוצאין ממנו דיבורי אמת, שהם בחי' יעקב, מדת תפארת, שהוא כללות הגוונים. והוא בחי' שמים, אש ומים. וג"כ בחי' א"י, שהשפעתה ג"כ ממדת יעקב כניל. ועי"כ בכח זה נעשה שותף להקב"ה לברוא שמים וארץ, שהם בכחי' אמת, כדיבוריו הקדושים שנובעים ויוצאים ממנו ג"כ בבחי' אמת כניל. וזהו שאמרנו למעלה, כי א"י היא **אילה שלוחה**, והיינו הנותן אמרי שפר, כי הניוון מבחינות ארץ ישראל, שהיא אילה שלוחה, שהיא בחינות אמת, אזי הנותן אמרי שפר, כלומר שנותנת מעצמה ומכחה אמרי שפר, לשון תפארת, שהם אמרי אמת. ועי"כ יוכל לברוא שמים וארץ שהם גם כן ממדת אמת כניל. ועליו נאמר (ישעיה נא) **ולאמר לציון עמי אתה**, א"ת עמי אלא עמי, מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולא אף אתם כו' במלולא כניל [י"ט], כי בדברים **האמיתיים** יוכל לברוא שמים וארץ: (וזה **ולאמר לציון היינו ע"י אמרי אמת**

תורה אור
דברים עקב י (יז) כי יקון אלקים הוא אלקי האלהים ואדני האדנים האל הגדול הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחתי: במדבר ו (כו) ישא יקון קניו אלקי וישם ידך שלום: דברים עקב ח (י) ואכלת ושבעת וברכת את יקון אלקיך על הארץ השבה אשר נתן לך: דברים וילך לא (יז) ותרה אפי בו ביום הוא וצופתים והסתרי פני מהם ויהי לאכל וימצאו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלקי בקרבי על אונותי רעות האלה: מיכה ז (כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתיו מימי קדום: במדבר שלח יג (לב) ויציא דבר הארץ אשר תרו אמת אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ירעו לא יראו בתוכה אנשי מדות: בראשית ושב לו (א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: בראשית וחי מט (כא) נפתלי אלה שלוחה הנותן אמרי שפר: קהלת ט (ט) ראה חיים עם אשר אשר אלהים קל ימי תני הבלך אשר נתן לך תחת השמש כל ימי הבלך כי הוא חלקך במים ובצללך אשר אמת צלל תחת השמש: ישעיה לח (טז) אדני עליהם יחיו וילך נתן תני רוחי ותמליטני ונתני: דברים כי תבוא כח (ו) וירא קל צפי הארץ כי שם ייך נקרא עליך וירא מפני: דברים עקב ח (ט) ארץ אשר לא בטמנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומגריה מתחב נחשת: ישעיה לח (יא) אמתית לא אראה ה' ה' בארץ התיים לא אביט אדם עוד עם יושבי תהל: דברים עקב יא (ו) ואשר עשה ידו ואלהים גני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת גמיהם ואת אלקיהם ואת קל ה' יקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל: דברים כח (טז) והיו חייך תלאים לך פנגד יסודתך לילה ויוקם ולא תאמין במתי: דברים עקב יא (יב) ארץ אשר ייך אלקיך דרש אמת תמיד עיני ייך אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה: תהלים קא (ו) לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני: משלי יג (כה) צדיק אבל לשבע נפשו וצדקן רשעים תחסר: פ ישעיה גא (טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידך כפיתוך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה:

^א דברים י' יז
^ב במדבר ו' כו
^ג דברים ח' י'
^ד וזהו ח"ב קנג:
^ה מכלל הן אמה שומע לאו עיני נדרים יא:
^ו מתורצו - אזי

^ז עיני תענית י'. וזהו ח"ב קנו: ח"א פד: קח:
^ח **עיני כעין זה בוזר בלק דף רח**. [ובשער הגלגלים אמצע הקדמה לו ד"ה עיני כלב]

^ט עיני פרש"י שם בבראשית מט כא ובראשית רבה צט יב תנומתו וחי יג ועיני כתובות קיב. ש"כ במשלה גם לצבי כמ"ש נחלת צבי ירמיהו ג

^י בתרלד ומתורצו - תפילין

^{יא} גם בדפדפ"ר ותולד- האשה, ומתורלו - אשה (כלשון הפסוק)

^{יב} ישעיהו לח טז

^{יג} * דברים כח

^{יד} גם בדפדפ"ר ותולד- האשה, ומתורלו - אשה

^{טו} בתרלד- זהו

^{טז} שבת קד טוף ע"א. ובריש איתות דר"ע שקר אין לו רגלים, וכן בע"ה שער יח פ"ה ושער לא פ"ב

^{יז} הוא בטוי בחול' בברייתא עיני תענית כב: וירושלמי פ"ג מ"ט וצ"ע אם זה לשון תפילה שלא תבוא הצרה או הכוונה עד שלא תבוא הצרה אליהם היו גזורים כמבואר במשנת רבי אליעזר פרשה יב (עמ' 228 מהדורות ענלאו ניו יורק תרצד)

^{יח} משנת רבי אליעזר פרשה טו (עמ' 284) וכן מצינו באבותינו הראשונים, כשהיו הצרות מגיעות אותן, היו גזרין תענית ועושין תשובה, והקב"ה עונה את תפלתן.

^ט עי"ש בגמ' שהקונה מהפלטר נדרש על המשך הפסוק ולא על יהיו חייך תלויים. אבל מצאתי לשון רבינו זה בכמה ספרים כגון באר מים חיים ויצא כח כ'. (ע"ש בגמ' שהפסוק כולו נדקש כו' תללית ישא כולו אמת לשנה ואמלע כולו כל ע"ש וסיפא כולו כל יום. ורבינו לעיל ככה נקט קונה תבואה מן האוק כעין הגמ' אבל בעל פה נקט פלטר שזואו ככל יום להיט שפנס מאל כחפילין)
^כ בטוי של ח"ל כגון בערובין יג: וגישין ו: מלשה"כ ירמיהו כג לו. ועיני בעש"ט עה"ת בראשית אות נג.
^{כא} משלי יג כה
^{כב} * בהקדמת זוהר דף ה.
^{כג} מתורצו- האמתיים

כתיבות, הם כה²² אתון עובדא דבראשית, שבהם נברא העולם. ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם [22]. מקבלין כח כ"מכה אתון אלז [27]. והדיבורים שאדם מדבר בכה, הם עצמן הדיבורים של הקב"ה. וזה בחי' (ישעיה נא) **ואשים דברי בפיך**, כי הם עצמם דבר ה' והם **כח מעשיו** [27]. והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחי' חסד, כמ"ש (תהלים פט) **כי אמרתי עולם חסד יבנה**, והחסד הוא בחי' סוכה, בחי' חיבוק. וזה **ואשים דברי בפיך**, או **ובצל ידי כפיתך**, שהיא בחי' סוכה, שהיא בחי' צל יד, חיבוק יד ימין (וזהו פנחס ריד:) [27]: **אבל** הדיבורים שאינם דיבורים קדושים, אזי גורם שנתעורר סוכת נוצרים [27]. סוכת עכו"ם, כמ"ש (תהלים קמד) **אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר**, שהוא חיבוק דס"א. וז"פ (שם לא) **תצפנם כסוכה מריב לשונות**. כי כשלושנות של עכו"ם גוברים ח"ו, אזי השכינה היא ריב עם קוב"ה. כמ"ש בתיקונים (תי' כא דף מד ע"ב [22]) **שמעו הרים ריב** [27]. דאיהו ריב על כנהא בגלותא. כי בא"י איהו רבי (שם ד' מה ע"ב"ל [27]). שנתהפך אתון ריב ונעשה רבי. ועיקר א"י ע"י כח מעשיו, כמ"ש (תהלים קיא) **כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים**, אבל כשכח הזה, היינו בחי' סוכה נפגם, אזי גוברים או"ה, גובר ימין שקר, ונעשה מרכי ריב, אזי איהו ריב על פנ"הא, שגלו משלחן אביהם [27] ומארצם יצאו [27]. **ובשביל זה**, סוכה, היינו תפלה בכה, היא²³ סגולה לבנים: **ובשביל זה** תיקף אחר סוכות, שמיני עצרת, שהנוקבא עוצרת וקולטת המיפה שלא תפיל²⁴ (כמבואר בפע"ח בסופו ככוונות שמיני עצרת). וזה בחי' **תפילת** **בבטן אמי**, היינו בחי' סוכה נעשה בחי' עיבור. **ובשביל זה ותתפלל חנה על ה'** (שמואל א' א'), **על דייקא** [27], שהיא בחי' סוכה: גם א"י סגולה לבנים, כשארז"ל (ר"ה יו ע"ב) **לך לך מארצך** [27] ושם תזכה לבנים, כי נחלת ה' **בנים** (תהלים קכו), וזה מחמת **שכר פרי הבטן** [27], שכר סוכה, בחי' **תפילת** **בבטן אמי**. כי עיקר א"י, הוא על ידי כח מעשיו, כמ"ש **כח מעשיו וכו' לתת להם נחלת וכו'** [27]. וכח הזה הוא בחי' סוכה, **כל עצמותי תאמרנה**, בחי' **בגידים ועצמות תסוככני**. בחי' **ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתך** [27]: **וזה** בחי' (מיכה ו') **הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט**, זה הדין (כשדרז"ל מכות כד), בחי' **שמאלו תחת לראשי** [27]. **ואהבת חסד** [27], זה בחינות חסדים הפנימים [27]. **והצנע לכת** [27], זה בחינות מקיפים, בחי' סוכה, כי דפנות הסוכה הם שתיים²⁵ כהלכתן²⁶, שהם נצח והוד, ושלישית אפילו טפח (סוכה ו:), שהוא בחינות יסוד [27], וזה בחינות **והצנע לכת**, והצנע זה בחינות יסוד, מגלה טפח ומכסה טפח (גדרים כ:): [27]. **לְקַתְּ זו** בחינות נצח והוד. **עם ה' אלקיך**, זה בחינות א"י, כי כל הדר בארץ ישראל דומה כמו שיש לו **אלקי** (כתובות קיג:)²⁷ [27], כי א"י נעשה מכה מעשיו כנ"ל: **ולעתיד** לבוא שיתנמו או"ה

שהוא בחי' אמרי ציון אמרי א"י שהוא בחי' אמת ע"י עמי **אתה**, אל תקרי עמי וכו' כנ"ל): וכיון שיכול לברוא שמים וארץ חדשים, יוכל לעשות מופתים בשמים ובארץ. כי הש"י מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, והטבע הוא על פי הנהגת הגלגלים כידוע [28]. וכיון שהצדיק יכול לברוא שמים חדשים, אזי הוא משנה כל הגלגלים, ועושה טבע חדש, וע"כ בוודאי הוא יכול לעשות מופתים, שהם שינוי הטבע, והענין פלא ודוק: וזה [2] **ואכלתם אכול ושבוע**, כלומר מה שתאכלו, הן מעט והן הרבה, תשבועו, ולא תהיו משוקעים בתאוות אכילה, אזי תהיו בבחי' נשיאות פנים, וניזונין ממדת אמת, וככה אכילה זו **והללתם את שם ה' אלהיכם כנ"ל**, אזי תהיו שותפין להקב"ה לברוא שמים וארץ. וזהו **אשר עשה עמכם** דהיינו א"ת **יְעַמִּי אלא עמי**, מה אנא וכו'. וכיון שתוכלו לברוא שמים וארץ, אזי **להפליא**, שתוכלו לעשות נפלאות ומופתים בשמים ובארץ. והיינו דסיים **ולא יבושו וכו'**, כי בחי' הבושה הוא ג"כ כללות הגוונים, כי אזיל סומקא ואתי חורא [29], ופניו משתנה לכמה גוונים, והוא מדת תפארת ממדות הנפולין. ומה מתקו דברי רז"ל לפ"ו, (ברכות ו' ע"ב) **כיון שנצרך לכריות פניו משתנה ככרום שמשנתנה לכמה גוונים**, כי כיון שנצרך לכריות, והיינו מפני שפגם במדת אמת, והוא בהסתרת פנים, שהוא מדת אמת כללות הגוונים כנ"ל. וע"כ פניו משתנה ככרום לכמה גוונים, שהוא ג"כ מדת תפארת כמדות הנפולין. **כי את זה לעומת זה עשה וכו'** [30]: ועתה המקרא הזה נדרש כמין חומר [31], **ואכלתם אכול ושבוע** בבחי' אמת כנ"ל. ואז תוכלו לעשות נפלאות, **אשר עשה עמכם להפליא כנ"ל**. אזי **ולא יבושו עמי לעולם**, כי מאחר שאתם בכחיות אמת, כללות הגוונים, אינכם צריכין להתכייש, שהיא כללות הגוונים כמדות הנפולין. ע"כ **ולא יבושו עמי לעולם**: **וזהו ותתני עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת**, כמבואר בוהר (בראשית דף כה ע"ב) [32] **עשב הוא ע"ב ש"יך**, תלת ראשין ג' אבות [32], שהוא הגוונים. והיינו **בשדך לבחמתך**, שתשדד הבחמיות שלך, **ואכלת ושבעת** לאכול ולשבוע, רק להסתפק במועט, אזי ותתני עשב:

מח [33] (דברים לב)³⁴ **על אשר מעלתם בי וכו' במי מריבת קדש מדבר ציון וכו': צירי זה בחי' וייצר** [32], יצירה למב יצירה לביש, יצירה לשכר יצירה לעונש (וזהו בראשית ד' כז ע"א ובברכות סא.) [32] בחי' דין ורחמים. וזה בחי' בינה [32], ששם נוצר הולד, כמ"ש (משלי ב') **פי אם לבינה תקרא** [32]. ושם שני בחינות חסד ודין, כי משם דינין מתעריין [32]: **והיא בחי' סוכה**, כמ"ש (תהלים קלט) **תְּסַכְּנֵי בבטן אמי**. והיא³⁵ בחי' כח התפלה, מה שמתפללין בכה [32], **כל עצמותי תאמרנה וכו'**, (תהלים לה). והוא בחי' סוכה, כמ"ש (איוב ו') **בגידים ועצמות תסוככני** [32]. כי כח שאדם מכנים

תורה אור
יזאל ב (ה) ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם יקוק אלהיכם אשר עשה עמכם לתפילא ולא יבושו עמי לעולם:
קולתו (יד) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעשת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאנה: דברים עקב יא (טו) ונתתי עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת:

תורה מח
דברים האינו לב (נא) על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צון על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל:
בראשית ב (ז) וייצר ייךך אלהים את האדם עפר מן האדמה ופח באפו נשמת חיים ויהי האדם ילדש חיה: משלי ב (ג) כי אם לבינה תקרא למבנה תמן קולך: תהלים קלט (יג) כי אמת קבית כליתי מסכני בגיט אמי:

תהלים לה (כ) על עצמותי תאמרנה ייךך מי כמדך פעיל עני מוקן מפני ועני ואביון מגולו:
איוב (יא) עור וקשר תלבישני ובעצמות וגידיים תשככני:
ישעיהו נא (טו) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אמה: תהלים קיא (ו) פת מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים:

תהלים פט (ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים מן אמונתך בהם:
תהלים קמד (ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר: תהלים לא (כא) מסתרים בסתר פניך מרכסי איש תצפנם ספקה מריב לשונות: מיכה ו (ב) ומעו הרים את ריב יקוק והתאננים מסדי ארץ פי ריב ליקוק עם עמו וקץ ישראל יתקנה:
שמואל א-ב (א) ותתפלל חנה ותאמר עלך לבי בידך רעה קרני בידך ורוב פי על אויבי כי שפחתי בישועתי:
שמואל א-א (ו) והיא מרת קנש ותתפלל על ייךך וקבה תבה:
לך לך יב (א) ואמר יקוק אל אברהם לך מארצך ונטולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:
תהלים קכו (ב) חנה נחלת ייךך גנים שער בגיטן: מיכה ו (ח) הגיד לך אדם מה טוב וקה יקוק דורש מפקך פי אם עשות משפט ואהבת חסד ותצנע לכת עם אלהיך: פ

שיר השירים ב (ו) שטאלו תמת לראשי וימינו תתקבני:

²² עיין פ"ח פ"ח סוכות פ"א שהם נשלמים להכנס ביום"ש ראשון של סוכות דהיינו שנכנס חסד שבחסד הפנימי וכו' ביום מתחילים להכנס המקיפים ממעלה למטה דהיינו תחילה חסד שבחסד המקיף שכולם הם בסוד ימינו תחבטני שהם החסדים הניתנים מאמא למלכות. ועי"ש שבח" שטאלו תחבטני שהם הגבורות הניתנות בה נשלם ביום הכפורים.
²³ המשך פסוק הג"ל במיכה ו'
²⁴ מתורצו - שתיים
²⁵ מתורצו - כהלכתם
²⁶ פרי עץ חיים סוכות פ"ד
²⁷ עי"ש שיטה מקובצת וריטב"א דקאי אסוד
²⁸ בתרלז - אלוה
²⁹ בתקפא - (כתובות קיא) ובתשכס תוקן לשון הגמ' וכן בוהר יתרו עש: אלוה. רמז ומקור לחז"ל עיין בשמואל-א כו כי גרשוני וכו', ועיין רמב"ם מלכים ה' יב.

³⁴ בתקפא כתוב (שם דף טו פ"ב) ובתרלז ותורלו תוקן
³⁵ בדפים שלנו מה:
³⁶ עיין ברכות ג.
³⁷ עיין יחזקאל לו כ' ומארצו יצאו בתרלז - הוא
³⁸ ביאור מוהר"ת בתקפא
³⁹ וזהו אחרי עש: [בבחי' עדי:] ועיין וזהו תולדות דף קלז. ובפירוש אור החמה שם ועיין לקמן תורה מט את ו', ועיין שריי אורה שער שלישי ורביעי ד"ה ודע כי כל הבאים להתפלל. ועיין עמק המלך שער יג פרק לד.
⁴⁰ סוף הפסוק הג"ל
⁴¹ עיין תורה מד ופרש"י בראשית א' א'
⁴² שיעורו הוא טו הג"ל
⁴³ שיר השירים ב' ו' [שם ח' ג' ועיין שער הכוונות סוכות דרוש ג' מו"ח עד יכ"פ] הם בחי' שטאלו תחבטני
⁴⁴ המשך פסוק הג"ל במיכה ו'

³⁴ תשככני כתיב ועי"ש מצודות ציון גם עיין בפסוק שריבני הפך הסדר והקדים גידין לעצמות
³⁵ בתשכס - כ"ח
³⁶ אבות פ"ה
³⁷ תושכס - כ"ח
³⁸ עפרש"י בראשית א יד מיום ראשון
³⁹ * תהלים קיא
⁴⁰ כמבאר סוד החיבוק בסוד שטאלו תחת ראשי וימינו תחבטני
⁴¹ בלשון זה נקראת סוכת שומרי שדה וכרם עיין פרש"י ורד"ק ישעיה כד כ' ד"ה כמלונה. ורשב"ם ב"ב סח: ד"ה שומריה. אלל רעינו נלאה שפוננו ללכות לסינו סוכה של ע"ז הפך סוכה לקנוסה שהיא ללא מהימנתה (וכרם ח"ג קב). לל האמונה. ועיין עינין לז:
⁴² בדפים שלנו בדף מג: ועי"ש עד דף יז:
⁴³ מיכה ו'

³⁴ בתקפא כתוב (דברים לג) ובתרלז ותשכס תוקן
³⁵ בראשית ב ו'
³⁶ * ובוהר פרשת בור רע"ג דף קיא.
³⁷ הויה בניגוד צירי היא בינה קהלת יעקב עירי ציון
³⁸ בתרלז - שם
³⁹ עי"ש תרגום יונתן אמא לבינונותא תקרא ועיין משנה בכורות ד' ד' שמקום לציות הולד נקרא אם ובפרש"ס שער הכנויים פ"א וספר הבהיר סוף אות קד ואות קה
⁴⁰ * וזהו ויקרא י:
⁴¹ בתרלז - הוא
⁴² עיין לקוטי תפלות כאן - כל הכחות שיש בנו וכו' ולהרגיש הדרור בכל עצמותי ואברי וכו' ובכוונה גדולה. ועיין לקמן ותתפלל חנה בלשח. ולא למי נמוכה ה' שם מקול רם המעולל לת המונה וכו' לנשות עמיים ליישך אלל.
⁴³ בתרלז - ובעצמות וגידיים

³⁴ עיין ספר הברית ח"א מאמר ב פ"א ועיין לעיל תורה ל' אות א [דף מג. טו] א' ותורה לא בלשון מוהר"ת ד"ה ושלימות כל הדברים
³⁵ יזאל ב כו
³⁶ * עניי אלז עניי - כן מנוקד בתקפא
³⁷ גם בדפוס - כללות, בתרלז - כללית, ונתורצו - כללית
³⁸ * כבא מצינעא נח:
³⁹ * קהלת ו יד
⁴⁰ לשון חז"ל בקדושת כב: ובסוטה טו. ועי"ש בסוטה שני פירושים בפרש"י
⁴¹ * ובתיקון נא דף טו:
⁴² עיין חיי מוהר"ן צב
⁴³ תורה זו לשון רבינו נאמר באיסור הג סוכות שנת תקסג (חל או ביום שלישי פרשת בראשית) ועיין שיש"ק ח"ב אות תקמ שמונה בה כל היסורים שעברו על מוהר"ת בתחילת התקדושותו לרבינו

מאמר ואכלתם אכול ושבוע

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

לשון רבנו, זכרנו לברכה

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע היכן ומתי נאמרה תורה זו

פתיחה

בתורה זו מבאר רבינו כיצד זוכים לאכילה בקדושה

ליקוטי הלכות

או"ח ברכת המזון ב
או"ח פורים א

שיחות השייך לתורה זו

נראה בדרך אפשר, שזה המאמר נאמר קודם אסרו חג סוכות תקס"ג, כי תורה מ"ח – "על אשר מעלתם ביי" – נאמר אז באסרו חג, ונאמר על-זה הכתוב הנאמר בסוף פרשת האזינו, ותו' מ"ז – הנאמר על הכתוב "ואכלתם" – הוא בהפטרת שבת תשובה שקודם לה, ומסמיכות המאמרים זה לזה, נראה שנאמרו שניהם אז באותו העת. ודו"ק: (- מעדני מלך).

הקדמה

תורה זו היא לשון רבינו ונכפלה בלשון מוהר"ן שכתב כפי ששמע מרבינו ויש כמה שנויים ביניהם ונראה שלשון רבינו הוא בחי' התורה שבכתב ולשון מוהר"ן היא התורה שבע"פ דמסתמא מוהר"ן כתב בדיוק כמו ששמע נמצא שהשוני הוא שרבינו בעצמו כתב בשוני ממה שאמר בע"פ.

בתורה זו מבאר רבינו כיצד זוכים לאכילה בקדושה

המיוחד באכילה שהיא מעשה שחייב בו כל אדם בכל יום ואפילו המתענים לתיקון נפשם לא יוכלו להימלט ממעשה זה למעלה משבוע וביותר מזה חייב מיתה בידי שמים כמבואר בגמ' נדרים. ובוה שונה היא מכל שאר התאוות שהרוצה להתקדש במותר לו יכול למנוע עצמו מהם לתקופה ארוכה או אפילו תמיד. וכשם שהיא ראש למעשים דהיינו שתחילת בריאתו חייב האדם לעסוק בוה בכל יום כך היא גם ראש לתאוות (כלשון רבינו בתורה טב) דהיינו שכפי אכילתו של האדם כן מדרגתו בכל המדות כי היא המדה שבה מתבטא ביותר הלשם שמים של האדם עד כמה הוא זוכר ופונה אליו ית'.

רבינו מדבר כאן לכל אדם כפי כוחו ורצונותיו לכל המדרגות. וכדבריו שמי שאומר שאליו למדרגתו לא דיבר רבינו הוא אפיקורס.

העיקר הוא להיכנס לבית המדרש של רבינו להיות נכלל באלה הרוצים להתקדש במותר להם. מהנמוך ביותר שרק רוצה לרצות לאכול בקדושה (שאפילו לא רוצה למעשה) עד הצדיק שזכה להוציא רצונותיו לפועל.

ומהזולל שעכ"פ ע"י שזכה קצת לדעת של רבינו מתחרט מאד שלא הצליח להתגבר על תאוותו עד צדיק גמור שזוכה לשבוע ממעט לחם ומתעורר ממנו לדביקות נפלאה באור פני ה' עד שבדבוריו שמכח אכילתו זו נעשה שותף להקב"ה לברא שמים וארץ חדשים ועל ידו עושה הקב"ה מופתים בארץ, (מופת לשון הופעה והתגלות) שעל ידו מתגלה ומופיע הארת האמת ומשתנה הטבע כפי רצונו.

בעצם עבודת האכילה רבינו מדבר כאן בשני מישורים העיקר אכילה מועטת שהיא רק המוכרח לחבר גוף ונשמה ולא יותר (הטעם מבאר בתורה ח' תנינא כי כל היתר מחליש את הנשמה. ובתורה רנו ביאר שמחליש גם את הגוף) ופשוט שגם אם לא היה מזיק הכלל הוא שכל יתר כנטול דמי דהיינו שעם י' חכמה אזי כל המותר נתפס כמיותר.

עוד גם מדבר כאן רבינו גם שאכילה בקדושה היא בלא תפנוקים דהיינו להמנע מהטעים והערב (להעיר שזה נמצא רק בלשון מוהר"ן ולא בלשון דהיינו בבחי' הבע"פ ולא בבחי' הבכתב ואולי כי בכתב הדברים גבוהים יותר ובבחי' זו זה פשיטא שצריך להמנע מהערב)

אמנם מצד העבודה נראה שתחילה צריך להקדים ההמנעות מהטעים והערב ואח"כ לעסוק במעוט האכילה אע"פ שזה לא סותר, אבל במניעת הערב הדברים ברורים ואילו בכמות האכילה צריכה ישוב הדעת יותר.

למעשה נראה שהעיצה הראשונה עוד קודם שמדקדק בכמות והאיכות צריך עכ"פ קצת לעצור מבהלת היצר וכמבואר בחיי מוהר"ן תקטו (עבוה"ש אות עב) הוהיר שלא לאכל בהלעטה הינו במהירות פדרף גרגרן, פי זהו בחינת (בראשית כ"ה): "הלעיטני נא", רק להרגיל עצמו לאכל במתינות בשוב הידעת ובדרף ארץ פדרף שאוכלין פדרף ארץ פשיטת אדם חשוב על השלחן, כך יאכל תמיד אפילו כשאוכל לבדו: ואח"כ להשתדל להמנע מהדקדוק הטעם והעריבות וכדבריו בשיחות אפילו כשמקדים לאכול מהצלחת את שאינו סמוך לו וכל שמדקדק באוכל מה טוב וטעים אמר שזו תאוה כמובא בשיש"ק

עיקר העבודה היא שבירת היצר והתאוה להנאת הגרון וממילא לרוב העולם אפילו עובדי ה' גדולים מדובר באכילה שאין בה שביעה.

אבל באמת המדרגה השלימה שעליה מדבר היא שדבוק כל כך במדת האמת עד שזוכה לשבוע מאכילה מועטת בבחי' (רות) "ותאכל ותשבע ותותר" בחי' (משלי) "צדיק אוכל לשבע נפשו". לשובע דייקא אע"פ שאוכל מעט, שלזה כוונת חז"ל (בברכות) במה שאמרו שהקב"ה נושא פניו למי שמדקדק מזכות ועד כביצה באכילתו.

וכמבואר בלק"ה כי ע"י שיבור התאוה אזי גם מעט מתברך במעיו. כדאיתא בויקרא כו ה' בפירוש הברכה "ואכלתם לחמכם לשובע" פירשו חז"ל בתורת כהנים (ספרא בחוקותי א') שם שאם אוכל קימעה מתברך במעיו (הובא שם בפרש"י)

עוד למעשה מבואר בשיש"ק ח"ד אות שפה – שרבי ישראל קרדונר שאל את רבינו בחלום אם לעסוק בתעניתים וענה לו "אין אנו אוחזים מתעניתים" אבל הוציא חלה ושבר קליעה ממנה ואמר אם בשביל לאכול גם זה מספיק.

ועיין שיחות הר"ן אות רמו מוהרנ"ת מתאר כיצד רבינו אכל – הייתי מסתכל על אכילתו והיה מתפנן שלא להכניס הדבר שאוכל לתוך הפה והחך רק היה מכניס בין שניו והיה לו עסו שם בלי סיוע החך ומי שאוכל כך כמעט שאין מרגיש שום טעם באכילתו ואי אפשר לציר ענן זה בכתב אף המעיין יבין זאת מעצמו ומי שרוצה לישבר תאוות אכילה בתכלית שלא יקבל שום תענוג מאכילתו, על ידי עצה זאת בנגל יזכה לזה:

רבינו בתורה זו קושר בקשר הדוק ממש כדבר אחד את האכילה בקדושה עם מדת האמת, בכל גווניה האמת שבארץ שבדבור ובמעשה שע"ז זוכים להאמת שלמעלה שהיא פניו ית' מדת "ואמת" שבי"ג מדות שהיא מדת התפארת (המקבל מכתר עליון שהיא בינה עילאה כתר דועיר אנפין) דהיינו שרק מי ששומר פיו מדבור שקר ומהתנהגות של שקר יש בכוחו לשבוע מאכילה מועטת. כי השביעה מאכילה מועטת משמע כאן שהיא רק מכח הארת פניו ית' דהיינו הארת מדת האמת. וזכה לה רק מי שבעצמו קשור למדת האמת.

לכן הדמות לדוגמא שמביא רבינו בתורה זו היא יעקב אבינו מצד שמדתו אמת הוא בחי' תפילין הנקראים חיים כמ"ש ה' עליהם יחיו (תפילין נקראים שם ה' ויעקב קראו ה' א-ל) בחי' יעקב לא מת אותיות לאמ"ת.

עוד מבאר שארץ ישראל ופרותיה מקבלת מבחי' יעקב בחי' אמת בחי' תפילין בחי' חיים עד שנקראת ארץ החיים ולכן הארץ ופרותיה מסוגלים לאכילה בקדושה המביאה לאמרי שפר שבחים להקב"ה שנעשה על ידם שותף לו ית' בבריאת שמים וארץ חדשים ומזלות חדשים שנמצא שעל ידו יעשה הש"י מופתים בארץ. ומבאר רבינו בלשונו (נראה שזו הוספת רבינו בכתב כי לא נמצאת בלשון מוהרנ"ת) שהאמרי שפר הם האותיות שקבלה הארץ מהארת התפילין. ונמצא לפ"ז שדייקא מכח אכילת פירות א"י זוכים לאמרי שפר. וצ"ע א"כ מי שנמצא בחו"ל כיצד זוכה. ואולי אצל הצדיק גם פרותיו בחי' פירות א"י וצ"ע וכמבואר לענין מה שכתב רבינו ואנחנו בני ישראל מקבלים מארץ ישראל ומשמע שם שמדבר לאנ"ש בחו"ל, וכנראה כיון שהם אצל הצדיק, וא"כ הכי נמי אולי גם הפירות שלו כפירות א"י. וכעין שמצינו ביין שהביט בו צדיק בתורה כט, וכן אדם שמביט בו הצדיק בתורה עב תנינא. (ועיין סוף תורה כט י"ן שהסתכל בו צדיק יכול להחזיר דמים לאשה אע"פ שיש בעלמא מוזיק לה עי"ש)

עכ"פ משמע מדברי רבינו שפירות ארץ ישראל כפשוטו בודאי מסוגלות יותר וכדברי הב"ח על דברי ספר המצות בטור סימן רח לעניין גרסת ברכת מעין שלש והעלינו לתוכה לאכול מפריה וכו'. וז"ל – קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ.

נמצא לפ"ז מהלך התורה הוא שע"י שיבור תאוות אכילה זוכה להארת פנים דהיינו מדת ואמת של הקב"ה ואזי זוכה לאכילה בקדושה ואזי כשאוכל פירות שיש בהם קדושת א"י דהינו הארת הצדיק שהאיר בה בחי' תפילין מדת אמת דהינו מדת חיים והארה זו קבלו הפירות ממנה והאוכל אותם בקדושה כל אותיות ההארה הזו נעשים בפיו אמרי שפר ושבחים להקב"ה שעל ידם נעשה שותף להקב"ה בבריאת שמים וארץ בדיבור, דהיינו שהקב"ה על ידו בורא שמים חדשים וארץ

חדשה דהיינו מזלות חדשים שעל ידם מנהיג את הטבע שבארץ בשנוי מהסדר הרגיל כפי רצון הצדיק שאוכל בקדושה.

יעקב אבינו מדתו אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב ומדה זו היא בחי' פנים כידוע (כמובא בזוהר שמדת ואמת שבי"ג מדות רחמים שהן כנגד י"ג תקוני דיקנא דאריך אנפין והמדה השביעית ואמת היא כנגד הלחיים שפנוים משיער והם עיקר הפנים לכן אמת נקרא פנים כמבואר בתורה קצב.

(מדה זו היא כנגד מדת ז' ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהם דהיינו מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל) (אע"פ שיעקב אבינו מדתו תפארת ומדתו אמת שהיא מדרגת זעיר (עיין תורה כא אות ח) אבל מדת ואמת אין בתיקוני דיקנא של זעיר אלא ב"ג תיקוני דיקנא של אריך שהן י"ג מדות של רחמים ואולי ע"כ מי שמדתו אמת קשור ל"ג ולמעל הטבע בחי' מופתים אפילו שבשאר מדות הוא בבחי' זעיר)

יעקב אבינו נקרא בתורה "איש תם יושב אהלים", "יושב" דייקא בחי' "וישב יעקב בארץ", בישוב הדעת (בחי' וידע אדם וכו' בחי' יחוד עם הארץ כי משפיע לה ונזונת ממנו ממדתו שהיא אמת דהיינו הארת פני השי"ת בחי' הכתוב "תמיד עיני ה אלקיך בה")

ומי שזוכה להתנהג במדת יעקב אבינו בחי' "תתן אמת ליעקב" הנקרא (בברכת המזון) קדושינו קדוש יעקב בחי' התקדש במותר לך /², עליו מדובר כאן שעיקר הנסיון הוא בתאות אכילה. כי עבודת האכילה היא שלימות העבודה כי היא מעשה שבכל יום ובה עיקר הביטוי לעד כמה האדם מרגיש מציאות הש"י ועד כמה מרגיש שנמצא עימו ולפניו תמיד.

וכדברי רבינו שהדרך לזה היא שתחילה יחשוב תמיד באכילתו כאילו נמצא עימו אדם חשוב. כי באמת הש"י נמצא אלא שלאנשים כערכינו יש יותר הרגשה במציאות אדם גשמי ויותר יראה מאדם מאשר מהקב"ה/³ וזה בעצמו מה שלא מרגיש מציאותו ית' זה פגם האמת הסתרת האמת בחי' "והסתרת פני מהם והיה לאכול" שע"י פגם האמת (דהיינו שלא מרגיש לפניו ית' ממילא גם הש"י פונה עורף כלפיו) נופל לתאות אכילה ולכל מיני פניות, דהיינו נצרך לבריות, שהם הגורם לבזיונות ובושות, שהם פגם הגוונין של האמת כמבואר בפנים. ועיין תורה סו אות ג' ד"ה ועיקר אמת היא כשאין אדם נצרך לבריות כי כשנצרך לבריות קשה לו מאד להתפלל ברבים כי נופלים עליו פניות רבות ע"ש.

(עיין בעש"ט עה"ת ראה אות יב כל מצות שעושה עם פניות מוטב אם לא עשה) וזה עיקר העבודה כאן לזכות לזכרון דקדושה להרגיש מציאותו ית' ש"נמצא מאד" וזה מכח שמירת הדיבור והמעשה שיהיו באמת, דהיינו להיות מרכבה למדת "ואמת" שלו ית', דהיינו פניו והארת פניו ונשיאות פניו.

ופני ה' (דהיינו מדת ואמת) נשואות אל מדה זו (בבחי' ה' צלך) ואל כל האוחז במדת אמת בדיבור ומעשה בשלימות. והאוחז בה מקבל מהארת האמת שבבינה ונעשה בבחי' יעקב מרכבה לתפארת. גם בלשון רבינו וגם בלשון מוהרנ"ת אומר רבינו שנשיאות פנים בחי' הארת פנים בחי' מדת ואמת וצ"ע החילוק בין הארת לנשיאות פנים.

ועיין כלי יקר על ברכת כהנים שכתב לחלק שהארת פנים בחי' ששזה לו (בחי' הא דאיתא במדרש לא זו משם עד שקראה אחותי דהיינו ששזה לו/⁴) ונשיאות פנים בחי' שהמלכות עולה להיות עטרת בעלה למעלה ממנו. (בבחי' זו היא נקראת אימי דהיינו בינה עילאה שמשפיעה לזעיר/⁵) וכן למד הריצ"ח בתורה זו שהחילוק כדברי הכלי יקר.

נמצא לפ"ז שהמשבר תאות אכילה עולה למעלה ממדת הארת האמת שהיא זעיר. ואולי אפ"ל שע"י דיבור אמת והתנהגות אמת זוכה להארת האמת בבחי' "ה' צלך" כי נעשה מרכבה לזעיר. אבל ע"י האמרי שפר שיוצא מפיו מכח אכילה בקדושה בשיבור התאוה אזי עולה לבחי' גבוהה יותר בחי' שהמלכות שלו עולה להיות עטרת בעלה בחי' בינה עילאה שמשם מקבל זעיר וכמבואר בתורה לה שמדת האמת היא מבינה.

² ועיין תענית דף יא. – אמר רבי אלעזר לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו ע"ש שסובר שמי שיכול לצער נפשו בתענית נקרא קדוש ולכן יעקב נקרא קדוש קדושנו קדוש יעקב דהיינו התקדש במותר לך.

³ דלבינו גס בו כי היצר אומר הרי נמצא תמיד וע"ז בעצמו גורם לנו להתעלם ממנו אע"פ שזה תרתי תסתרי.

⁴ צ"ע מדוע בבחי' זו קראה אחותי ולא רעייתי.

⁵ ואע"פ שבפשוט נראה שרבינו לא מחלק ביניהם, אבל זה בעצמו דוחק לומר שאין חילוק ביניהם ונראה שבלשון רבינו אפשר לחלק שמה שכתב הארת פנים קאי על מדת ואמת של הקב"ה מה היא אבל נשיאות פנים מדבר במי שמשבר תאות אכילה שע"ז זוכה ליותר מהארת פנים ובלשון מוהרנ"ת קצת צ"ע אבל גם אפשר לומר כן כי נקט נשיאות פנים לגבי שיבור תאות אכילה אלא שאח"כ אמר שנשיאות פנים בחי' אמת כמ"ש בכוננות שהארת פנים בחי' אמת ואפשר לומר שכוננותו רק להוכיח שנשיאות פנים בחי' אמת מזה שאמת היא הארת פנים ולא שאין חילוק ביניהם.

הדמות לדוגמא שמדבר בה רבינו היא יעקב אבינו, האדם השלם שתיקן חטא אדה"ר כמובא בהאריז"ל. ונקרא תם לשון שלם, דהיינו שלם עם אלוקיו ו' בחי' דברי התם שבספורי מעשיות (מעשה מהחכם והתם) רק בלי ליצנות. כי לץ הוא הלעומת של התם. ועיין שם עוד כיצד מהתם אפשר ללמוד עוד כיצד להכליל במדת האמת של יעקב. כדי לזכות לקדושת האכילה. עיין מבויעי הנחל על תורה זו שהר"מ קרמר מצא ז' דמיונות בין תורה שלנו למעשה הנ"ל/ו.

הפסוק שרבינו מצא בו רמז לכל המבואר בתורה זו הוא (ויאל ב' כו) וְאֶכְלֶתֶם אֶכּוּל וְשָׂבוּעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יִבְשׁוּ עַמֵּי לְעוֹלָם:
 בפסוק זה רמזו בו אכילה בקדושה כפי שמבאר רבינו יבואר לקמן בתחילת וסוף התורה ונראה גם כאן כמו בתורה לט שהפסוק בעצמו רמזו לנגלה והנסתר כי בפשטות מדבר על אכילה עד שביעה ואזי בברכת המזון מהלל את הש"י על שעשה בחי' מפליא לעשות דהיינו שבכח אכילה תתחבר נשמה לגוף כמבואר בהגהת רמ"א על ברכת אשר יצר אבל רבינו מגלה שטמון כאן מדרגה הרבה יותר גבוהה שמי שמתקדש במותר ועוסק בברורי הנגה והרשות אזי לגביו רמזו הפסוק לשביעה מאכילה מועטת מאד מכח הארת האמת שהיא בחי' "ה' הוא האלקים" ואזי כשמכח אכילה כזו מהלל את הש"י נעשה שותף לעשות עמו ית' שמים וארץ חדשה דהיינו מזלות חדשים שינהיג בהם הש"י את העולם לפי רצונו בשינוי הטבע וכאן ה"להפליא" הוא לא רק הודאה על שהקב"ה מפליא לעשות אלא שגם בעצמו נעשה שותף למפליא לעשות דהיינו שנעשה איש מופת שבכוחו לגרום להופעת האמת בנגלה בארץ.

¹ (ממילא מתרחק מחקירות כי אין לו שאלות עליו ית' וכמבואר בתורה טב שכל החקירות גם דקדושה הן לענות לאפיקורס שבליבו)

¹ א- התם בסיפורי מעשיות נקרא תם ויעקב נקרא איש תם. ב- התם ישב בית אביו היינו וישב יעקב בארץ מגורי אביו ג- התם טעם כל הטעמים בלחם וכל הבגדים בפאלץ. ויעקב ביקש ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ד- החכם עיקר כפירותיו במלך ובבעל שם היה בשעת האכילה. ה- התם אמר לאשתו תן לי ונתנה לו והרגיש כל הטעמים והנעימות וזה בחי' ראה חיים עם אשה. ו- התם ואשתו היה להם בגד אחד עיין רמז לזה בהגהת מוהרנ"ת על הפסוק שמביא רבינו כי היא שמלתו לעורו בחי' עניות השכינה בגלותא ורישא של הפסוק הוא כי היא כסותו לבדו ויש קרי וכתוב כתוב הוא וקרי היא וזה רמז שהיה בגד אחד. ז- התם על כל דבר היה מהלל ומשבח כמה הוא טוב וכמבואר בתורה ראה חיים עם אשה ר"ת הנותן אמרי שפר.

תורה מז [א]

ואכלתם אכול ושבוע והללתם וכו' [ב].

כתיב בנביא יואל ב (כו) וְאֶכְלְתֶם אֶכּוֹל וְשָׁבֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יִבְשׂוּ עַמֵּי לְעוֹלָם:

בפסוק זה רמזו כל המבואר בתורה זו והפירוש – **ואכלתם אכול ושבוע** דהיינו אכילה שיש בה שובע הפך בחי בטן רשעים תחסר שכמה שאוכל נשאר רעב אלא כרות המואביה דכתיב בה ותאכל ותשבוע ותותר שאע"פ שאכלה מעט ממה שקבצה מהשבולים שנפלו בשדה אע"פ שבעה ואע"פ שגם מזה המעט הותירה. וזה בחי צדיק אוכל לשבע נפשו שכיון שזה לשבע נפשו שובע ממעט. כי לאכילת הנפש א"צ אל אמעט ואדרבה רבוי מעוט כבר מזיק בזה כמבואר בתורה ח' תנינא מזונא דנשמתא הפך מזונא דגופא. וכשמכח אכילה כזו מקיים **והללתם את ה' אלקיכם** דהיינו מצד שמושיג שה' הוא האלקים דהיינו הארת האמת (שהיא השגת עוה"ב עולם האמת כמבואר בתורה ד') אזי ע"י דבורי אמת הנובעים ממנו נעשה שותף להקב"ה לברא שמים וארץ חדשים כמ"ש ולציון יאמר עמי אתה א"ת עמי אלא עימי, עימי בשותפי וזהו **אשר עשה עמכם** ואזי **להפליא** דהיינו שעל ידו הקב"ה עושה מופת ופלא ואזי מתבטל ממנו הבושות ובזיונות דהיינו **ולא יבושו עמי לעולם**.

רבינו פותח את התורה בביאור פגם תאות אכילה, ממה נובע, ולא יזיה הפסד גורם. ומונה תחילה ה' הפסדים – א' – ריחוק מאמת, ב' – דינים, ג' – דלות, ד' – שזה גורם לו שנצרך לבריות, ה' – שזה גורם לו בזיונות ובושות.

מי שהוא משוקע¹ **בתאוות אכילה**² שאוכל להנאתו הגשמית ולא רק כדי להתחבר להקב"ה, **בידוע שהוא רחוק מאמת** מהאמת שרק אותו ית' ראוי לעבוד, דהיינו השגת האמת שעל ידה מתנהג התנהגות של אמת, ומזה נופל עד לדיבור שקר כמבואר לקמן בלשון מוהרנ"ת, **ובידוע שדינים שורין עליו** זה ממילא כיון שהוא אינו מסתכל על הש"י דהיינו שנמצא בבבחי' עורף כלפיו ית' לכן גם הקב"ה פונה עורף ממנו וכשלא מאיר הארת פני ה' אזי ממילא שורים הדינים, **גם זה סימן על דלות** בעיקר דלות הדעת שאינו שמח בחלקו ממילא כמה שיהיה לו הוא נשאר דל, **גם יבוא לידי בזיונות ובושות** לקמן מבאר רבינו שהעניות גורמת לבושה, **כמ"ש (תהלים יב) כרום זולות לבני אדם, [ו'] כיון שנצרך אדם לבריות נשתנה פניו ככרום (ברכות ו' ע"ב)** כיון שהוא פונה מהש"י להבלי עוה"ז אזי נצרך להם ועי"ז נצרך לבריות למצא חן בעיניהם כדי להשיג תאותיו הגשמיות עושר או כבוד וכו':

ודע מי שהוא משבר תאוות אכילה, הקב"ה עושה על ידו מופתים כפי שיבואר בסוף שע"י שמשבר תאותו מתוך דביקות בו ית' אזי הקב"ה נושא פניו אליו ועי"ז זוכה לשבר תאות אכילה ולאכול בקדושה וכשמכח אכילתו זו מדבר שבחים אמיתיים יוצאים מליבו להש"י אזי בורא שמים ומזלות חדשים וכשהקב"ה מנהיג עולמו על ידם מנהיג שלא כפי הטבע הקודם אלא כפי המזל שנתחדש ע"י דבוריו:

^א תורה זו בראשיתה לשון רבינו ונכפלה בלשון מוהרנ"ת לא ידוע היכן ומתי נאמרה (וכנראה לשון רבינו נמצא מאוחר יותר כי בדפו"ר לא נמצא אלא לשון מוהרנ"ת)

^ב יואל ב' כו

¹ נקט לשון משוקע אע"פ שבהמשך מבאר שכל הנ"ל אפילו כשאינו משוקע ממש אלא רק שלא אוכל בקדושה דהיינו שמאיר לו אור האמת של הקב"ה. ואולי כיון שכל שלא מאיר לו האמת אזי עדיין נחשב משוקע בארציות עוה"ז. לבי בחינתו. וכן משמע לעיל בתורה לט ולקמן בתורה זו בקיצור מאד. שהן שתי מדרגות שבר המבואר בפרשת ודיה אם שמוע תשמע שאומרים בכל יום בק"ש "עשב בשדך לבהמתך" אחת עשב כפשוטו למי שמקיים המצוות כפשוטו אזי העשב והפרנסה היא לנפש הבהמית. ושניה למי שמקיים אותן במדרגת התקדש במותר לך שאו בשדך לבהמתך מפרש שהוא שידוד הבהמיות ואז העשב הוא לנפש השכלית. דהיינו עב שין הארת האמת.

² בעיקר מה שמפרש רבינו בתורה זו היא רבוי אכילה ואכילה לשם תענוג דהיינו שבורר לו את הטעים יותר. אבל מעמק הדברים כפי שמבאר שהכל תלוי בנשיאות פני ה' משמע שבעיקר מדבר ממדרגה גבוהה יותר. וכמוכן כל אחד צריך ללמוד למעשה כפי מדרגתו היכן שאוחז כי רבינו בכל התורות שלו מדבר בעיקר ממדרגת עצמו אבל תמיד משאיר פתח ללמוד בדבריו כיצד שייך בכל מדרגה. וכאן זה מבואר היטב שכפשוטו מדבר על מדרגת כל אדם שימעט ולא יברר לו את הטעים יותר אבל בעומק דבריו מבאר מדרגה גבוהה הרבה יותר.

^ה כי ע"י תאות אכילה הוא בהסתרת פנים דהיינו ריחוק מאמת דהיינו נפילת מדת התפארת כללות הגוונין כך מבואר לקמן בסוף לשון מוהרנ"ת ועיין תורה סו אות ג' עוד ביאור למה הריחוק מאמת נצרך לבריות ואפ"ל גם כפשוטו שע"י תאות אכילה נצרך ליותר פרנסה ממה שיש לו.

עד כאן ביאר ההפסד תאות אכילה וריח האכילה בקדושה. ומכאן חוזר לבאר את עומק העניין ומה שפותח ב"כ" אינו חוזר על דבריו האחרונים ו' אלא על כל העניין כולו, לבאר מדוע תאות אכילה גורמת לכל ההפסדים הנ"ל.

כי אמרו חז"ל בגמרא (ברכות י"ב) שיש סתירה בדברי התורה על הנהגת הקב"ה כלפי ישראל כי **כתיב** בפרשת עקב [ט] **אשר לא ישא פנים** ו' דהיינו שאין הקב"ה נוהג עם ישראל לפנים משורת הדין אלא מדה כנגד מידה כפי מעשיהם, ו**כתיב** בפרשת נשא בברכת כהנים [י"א] **ישא ד' פניו אליך** הרי שמבואר להיפך שהקב"ה כן נושא פנים²⁷ לישראל ונוהג עמהם לפנים משורת הדין, ומתמצת הגמרא אמר הקב"ה **איך לא אשא להם פנים, אני אמרתי [י"ג] ואכלת ושבעת וברכת, והם מדקדקין על עצמן בכזית ובכביצה/ט"ז. נמצא ש**נשיאות פנים הוא ע"י שיבור תאוות****

¹ **כפי שיתבאר** לקמן שהארת פני ה' אינה הגורם למופתים אלא לאכילה בקדושה. ואילו המופת נעשה מכח שמים חדשים שבורא ע"י דיבורי שבח אמיתיים שמדבר מכח אכילה בקדושה.

² במדבר רבה י"א ז וזהו רע"מ פנחס רמד:

³ **ברכות כ:** – דרש רב עזרא זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי זמנין אמר לה משמיה דרבי אסי אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה:

⁴ דברים י"ז

⁵ **דברים פרק י' (יז) כי יהנה אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדל הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד:** רש"י – לא ישא פנים – אם תפרקו עולו: ולא יקח שחד – לפייסו בממון:

וענין מזרחי על פרש"י – (יז) ואדוני האדונים לא יוכל שום אדון להציל אתכם מידו. דאם לא כן, כי ה' אלהיכם הוא האלהים והאדון, מיבעי ליה. לא ישא פנים אם תפרקו עולו. ולא יקח שחד לפייסו בממון. מפני שמשוא פנים בכל מקום הוא לזכות את החייב או לוותר לו ענשו, וכן המקח שוחד. והשם יתברך לא יפול בו לזכות את החייב, רק לוותר העונש, הוכרח לפרש אותו לוותר ענשו, ואמר ש"אם תפרקו עולו" לא ישא פנים, שפירושו לוותר ענשיכם. גם "לא יקח שחד לפייסו בממון", שפירושו לוותר ענשיכם, כמנהג לוקחי השוחד. והוצרך הכתוב לומר שניהם, מפני שהיתור יהיה, פעם מחמת משוא פנים ופעם מחמת שוחד. אבל מה שפירש "ולא יקח שחד לפייסו בממון", לא ידעתי מה ממון נופל אצל הקדוש ברוך הוא, ולמה לא פירש "ולא יקח שוחד" המצוה במקום העבירה, שיוותר לו עונש העבירה שעבר, בעבור המצוה שעשה, אלא יתן לו שכרו בעבור המצוה שעשה, וענשו בעבור העבירה שעבר, וצריך עיון:

ועי"ש משביל דוד שתיירץ אופן שיהיה פיוס בממון וענין ספורנו שלא נתקשה בזה כלל ובאר שהפיוס הוא במצווה כנגד עבירה שלא יועיל.

⁶ במדבר ו' כו

⁷ **ענין כלי יקר שם** – ועל צד הרמז י"ל ג' ברכות אלו, על דרך שפרשתי למעלה פר' יתרו (יט ד) המדרש (הש"ר ג כא) האומר שמתחילה קרא הקב"ה לישראל בת, ואח"כ אחות, ואח"כ אם, כי כל זה מורה על הממשלה כי מתחילה קראה בת שמתמא האב מושל על הבת והוא למעלה והבת למטה ע"כ אמר יברכך ה' וישמרך. שתמשוך שפע הברכות מלמעלה כי הוא שומריך וכל שומר למעלה מן הנשמר כמ"ש (משלי ו כב) בשכבך תשמור עליך. וכן רבים, ואח"כ קראה אחות בדומה לו על מדרגה זו נאמר יאר ה' פניו אליך. בעמדך לנגדו פנים בפנים כדרך קבלת הלבנה אורה מן החמה בעמדה לנגדה, ואח"כ קראה אם המושלת על הבת כך צדיק מושל ביראת ה' כמו שענין הבת נשואות אל האם כך ישא ה' פניו אליך כביכול, ואין להאריך בדברים אלו אבל נכוחים הם למוצאי דעת:

כלי יקר על שמות פרק יט פסוק ד – וזה מבואר על דרך מדרש חזית הביאו הרמב"ן פר' חיי שרה (נד א) רז"ל שאל רשב"י את רבי אלעזר בר יוסי אפשר ששמעת מאב"ן מהו בעטרה שעטרה לו אמו (שיר ג יא) א"ל מלה"ד למלך שהיה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר ומתחילה קראה בתי, לא זו מחבבה עד שקראה אחותי, לא זו מחבבה עד שקראה אחותי שנאמר (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי. לא זו מחבבן עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נא ד) הקשיבו אלי עמי ולאמי לאמי כתיב: ועי"ש שהאריך עוד הרבה לבאר העניין.

להבין מה פירוש אימי ענין בזה משפטים דף ק: שמביא מדרש זה ומבאר ועי"ש מתוק מדבש שמבאר בעטרה היינו המלכות שעטרה לו אמו היינו שנתעטרה להיות אמו דהיינו שהמלכות נעשית עטרה לז"א בבחי' אשת חיל עטרת בעלה וכשהיא מחוזה ז"א ולמטה נקראת בת וכשהיא שווה לו נקראת אחות. ונקראת אם כשעולה למקום אימא כמו במוסף של שבת.

ולהבין יותר ענין שער הכוונות הובא במתוק מדבש וזהו בראשית כד: וענין תורה מט אות ז' מבואר בביאור שאלת המלאכים אי פה. מבאר שם שבחי' אמי היא שהמלכות עולה לחב"ד דאמא ואו כלפי היכן שהיה ז"א בחול היא בחי' אשת חיל עטרת בעלה עי"ש. וזה נעשה במוסף של שבת. ובתורה מט מבאר רבינו שזוכין לזה ע"י שמירת המחשבה עי"ש.

⁸ דברים ח"י

⁹ **צ"ע אם כוונת** למה כביצה. ועי"ש פרש"י כוונת לר"מ וכביצה לר"י וענין בן יהוידע כוונת לו וכביצה לאשתו.

וצ"ע כיון שדין תורה לשבוע תחילה איך ביטלו וחייבו גם בלא שביעה ואם זו תקנת חכמים מאי רבותא ושבח הרי מוכרח מצד תקנת חכמים ולמה מגיע לו על זה נשיאות פנים.

ונראה שרבינו מתרץ שבאמת הנשיאות פנים היא רק למי שבכוחו לשבוע מאכילה מועטת. (הקושי בזה ענין לקמן)

וכן מבואר בזהו תרומה דף קג. – פתח רבי חייא ואמר, (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך וגו', וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא, (ודף קגג:) במאי נוקים ואכלת ושבעת, ובתר וברכת. אלא אפילו לא יוכל בר

אכילה/טו ונמצא לפ"ו שברכת הכהנים ישא ה פניו אליך היא ברכה שנוכה לשבר תאות אכילה שהרי בלא זה כתוב מפורש אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד. וזה רמוז גם בפי' הפסוק (דברים לא) ו' והסתרתני

נש אלא כזית ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה לההוא מיכלא עקרא דמיכליה, שבעא אקרי, לכוון שלא התכוון לאוכל יומי ונתענה לעתו כזה חשיב ענינא דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, לכל חי אכילה לא כתיב, אלא רצון, ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא שבעא אקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר ככזית ולא יתיר, הא רעותא דשבעא שוי עליה, ובגין כך ומשביע לכל חי רצון, רצון כתיב ולא אכילה, ועל דא וברכת ודאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא, בגין למיחב חדוה לעילא:

ועיין בזה פלפול ארוך בגן רוזה בחקותי עה"פ ונתתי שלום בארץ בדברי חנוך שם אות ה'. ושם מתרץ הקושיא שלפי המג"א סימן רי ס"ק א' דלא מהני שביעה לבד שהרי האוכל הרבה אבל לא כדי אכילת פרס אע"פ ששבע לא יברך. ותירץ עפ"י הט"ז שם שחידש על יין שרף כיון שדרכו בכך יכול לברך אפילו כששותה מעט. הכי נמי כשאוכל מעט אפילו פחות מכזית אם מתברך במעיו יכול לברך. ועי"ש שמחוק סברא זו עפ"י יומא לט שבזמן ר"ש הצדיק נשתלחה ברכה בלחם הפנים ועי"ש רש"י שנתקמה המצוה בפחות מכזית ועי"ש תוס ישנים. ועיין חת"ס אור"ח סימן מט שפוסק כך. ועיין שדה חמד שלמד מהחת"ס לחולה ששבע בפחות מכזית שיכול לברך.

ועיין ספר קול שמחה (לרבי שמחה בונים מפשיסחא) – פרשת נשא ג. במדרש רבה (פר' י"א ז). ד"א (ו' כו), ישא ה' פניו. וכי הקב"ה נושא פנים, והלא כבר נאמר (דברים י' יז) אשר לא ישא פנים. וכו' ... .. וזה פירוש המדרש, כיצד, כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת, ואדם מישאל יושב הוא ובניו ובני ביתו, ואין לפניו כדי שביעה, ונושאין לי פנים ומברכין. כלומר, שהם מסתכלין מיד מי בא להם המאכל ההוא, ומגודל חשיבות הנותן, הם נהנין במאכל מועט, ומזה בא להם שביעה ומברכין. וזו ענין שהם נושאין לי פנים, והבן. כן גם כן הוא המדה שהקב"ה נושא להם פנים, ומשתעשע בעבודתן מועט, שעובדין לפניו, כיון שהוא מסתכל ממי בא העבודה ההיא. כיון שאנחנו בני אדם וקצרי השכל, ואף על פי כן אנו עובדין אותו. וזה פירוש ישא ה' פניו אליך. והבן כי עמוק הוא: עכ"ל.

דהיינו מידה כנגד מידה על שהוא נושא פניו אל הקב"ה בשעת אכילתו עי"ז הקב"ה נושא פניו אליו.

^{טו} להבין דברי רבינו עיין הסוגיא בבני יששכר – מאמרי חדש ניסן – מאמר ד' – אמרו רז"ל (ברכות כ ע"ב) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם כתיב כך אשר לא ישא פנים מפני מה אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא י"י פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל אני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים על עצמם עד כזית עד כביצה, והנה הקושיא רבה מה זה תשובה הרי המלאכים שאלו מפני מה אתה נושא פנים, הנה נשיאות פנים מיקרי אדם שאינו ראוי לזאת הטובה מפאת מעשיו ואעפ"כ נושאים לו פנים ועושים עמו טובה, ואם כן מה זה תשובה, אם מחמת זאת החומרא שישראל מחמירין ראויים לטובות גדולות במשקל אל דעות זה לא נקרא נשיאות פנים וכתיב ישא י"י פניו אליך, ואם אין הדבר הזה גדול כל כך לפי משקל אל דעות ואעפ"כ הוא ית"ש עושה עמהם טובות גדולות הרי הדרא לדוכתיה קושיא המלאכים מפני מה אתה נושא פנים להם:

ונ"ל דהנה נשיאות פנים מיקרי מדת ואמת מדה הז' שבי"ג מדות של רחמים, הוא כביכול סוד הפנים תרין תפוחין קדישין, כשמאירה זאת המדה לישראל הוא אור פני מלך חיים, הנה הש"י אמר ואכלת ושבעת וברכת, ובזולת השביעה אינם מחוייבים לברך, אבל מדת ואמת שבישראל גורמים להם לברך בידעם האמת שאפילו כזית אין יכולים לסגל מבלעדי השגחתו ויכולתו ושפעו ית"ש, הנה מברכים להבורא ית"ש גם על כזית שאי אפשר לסגל בטבע רק בהשגחה נפלאה, והנה כתיב י"י צלך (תהלים קכא ה), כביכול כמו הצל אם האדם שוחק גם הוא שוחק וכו', כן כפי מה שישראל עושין כך הם גורמים למעלה על ידי מעשיהם, הנה מה שישראל מברכים גם על כזית הוא מפאת מדת האמת, תתן אמת ליעקב, ועל ידי זה גורמים למעלה להארת מדת ואמת הוא הארת הפנים כביכול תרין תפוחין קדישין וזה מיקרי נשיאת פנים, הבן הדבר. עכ"ל.

דהיינו שהוא ית' נושא פנים לנושא לו פנים ולכן אע"פ שזו נשיאות פנים אין זה שוחד אלא מצד הדין.

וצ"ע דאמנם האמת מחייבת לברך ולהודות לו ית' גם על כזית שהוא השיעור המועט שנקרא אכילה, אבל עדיין לא תירץ איך לא עוברים בזה על דברי ית' שאמר ושבעת דייקא. דלכאורה חסר כאן במדת התמים תיהיה עם ה' אלקיך מדת יעקב שהיא מדת ואמת.

ולפי רבינו משמע שמכח מדת ואמת דהיינו הארת פניו ית', זוכה למדת ההסתפקות ושובע מכזית, בבחי' ותאכל ותשבע ותותר הנאמר ברות.

אלא שצ"ע כי זה רק בסוף שאז באמת האכילה היא מכח הארת האמת שלו ית' אבל בחוש רואים כמה זמן ארוך צריך להשתדל באכילה בלא שביעה עד שזוכים שיתבטל לגמרי התאוה הזו. ורק אז זוכה לשבוע מכזית.

כי רק אחרי שמשתדל בזה בכל כוחו ואחרי שמשתדל בזה זמן מכח מדת אמת (דהיינו שנהוג בכל הדברים במדת אמת ובעיקר באכילתו) אזי הקב"ה נושא לו פנים עי"ז מתבטל ממנו לגמרי התאוה וזוכה לשבוע מכזית.

ואולי צריך לדחוק שיש בזה בחי' עבירה לשמה כיון שמבין שהתכלית באמת היא לשבוע מכזית ומשתדל בזה לכן נחשב למדת האמת גם קודם ששובע. אלא שעד שיזכה למדת האמת בכל מדותיו לא יזכה לנשיאות פנים כזו שתבטל ממנו התאוה ויכול לשבוע מכזית. ואעפ"כ יוכל לברך כנ"ל. ואולי על כן תיקנו חז"ל לברך על כזית כדי שמי שבאמת רוצה לזכות לזה לא ייחשב לו עבירה עד שיזכה. ועוד גם בשיעור כזית יש דיעות מגודל ביצה של זמנינו עד כזית של זמנינו כך שכל אחד כפי מה שבכוחו יכול לעשות בלא לעבור על תנאי התורה של ושבעת.

^{טו} עיין במפרשים עה"פ לא ישא פנים ולא יקח שוחד הנ"ל. וצ"ע מדוע אין זה נקרא שוחד מה שנושא פנים לישראל שנותן לו שבחים מכח אכילה בקדושה. ומאידך אם מגיע לו מדוע זה כן נקרא נשיאות פנים כלשון הגמ' איך לא אשא להם פנים דלא קאמר שאין זו נשיאות פנים כיון שמגיע להם מצד הדין אלא שואל איך לא אשא להם פנים משמע שגם אחרי ששובר תאוותו וחי במסירות נפש יום יום באכילה בקדושה עדיין זה נקרא נשיאות פנים.

ולכאורה צ"ע מברכות יז שצדיקים נוטלין בזרוע משמע שיש שכר שכן נוטלין מן הדין ולא בחסד.

ונראה כוונת רבינו איך לא אשא להם פנים שהיא מדת ואמת שלי כיון שהם נושאים אלי פנים באכילתם שהיא במדת ואמת.

ועיין הקדמת הוזהר דף ה. שהביא רבינו משם ראייה שבורא שמים וארץ חדשה שם מבואר שיש קטרוג והקב"ה מסתיר אותו מהם עי"ש. ולפי הנ"ל כיון שמוודד לו במדה שלו למה יש קטרוג. ואולי הכח שניתן לו לשנות המולות הוא יותר מהארת פנים וצ"ע.

פני והיה לאכול פשט הפסוק הוא שהסתרת פני ה' היא הסרת ההשגחה וממילא באות הצרות, ורבינו דורש לאכול רמו לתאות אכילה ודורש מהסוף להתחלה שע"י לאכול נעשה והסתרת פני פני ע"י תאות אכילה הוא מסתיר פנים/י"א דהיינו שאכילה בקדושה והארת פני ה' תלויים זה בזה, לכן כשפני ה' לא מאירים לאדם אזי הוא נאכל למדה רעה של תאות אכילה, וגם להפך כשאוכל שלא בקדושה אזי הש"י מסתיר פניו ממנו:

והארת הפנים/י"א הוא תיקון ואמת [כ"ז/כ"א] הפירוש כי יג מדות של רחמים הן בחי' יג תיקוני דיקנא של אריך אנפין ששם הכל רחמים והמידה השביעית היא "ואמת" נמצאת בתיקוני הדיקנא בלחיים הפנויים משיער והם נקראים פנים/כ"ב וכשהקב"ה מפנה פניו אל האדם מאיר לו משם האמת לאמיתה שהקב"ה עיקרא ושרשא דכל עלמין טוב וממלא ומנהיג לבדו את העולם ורק לו ראוי לעבוד ולהתבטל לרצונו בתכלית, ומדת אמת היא בחי' יעקב, כמ"ש (מיכה ז') תתן אמת ליעקב.

והוא בחי' תפילין דהיינו שע"י מצות תפילין מאיר לאדם האמת, כי יעקב הוא תפארת הוא השלישי לג' אבות שהיו מרכבה למדות חסד גבורה ותפארת, לכן יעקב נקרא בחיר האבות שכלול מהם באופן השלם יותר וזה כלליות הגוונים כי חסד הוא בגון לבן ודין בגון אדום וכשנכללין זה בזה בתפארת נקרא כלליות הגוונים, בחי' תפילין הנקראים פאר לשון תפארת הנ"ל/כ"ג, כמ"ש בנביא (יחזקאל כד) כשנפטר אשתו ציוה עליו הקב"ה שינהגו ההפך ממנהג האבל ולכן אמר לו פארך חבוש [כ"ד] דהיינו שיניח תפילין, ונקט לשון פאר שרומז לתפילין כי מילת מפואר אומרים על דבר שיפיו נובע מכלליות הגוונים שבו דהיינו

¹ דברים פרק לא (ז) וְחָרָה אָפִי בּוֹ בַיּוֹם הַהוּא וְעֹבְדֵיהֶם וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי מִקְהָם וְהָיָה לְאָכָל וּמִצָּאָהוּ רְעוֹת רְבוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הָלֵא עַל כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְקָרְבִי מִצָּאוֹנִי הִרְעוֹת הָאֵלֶּה:

² צ"ע לכאורה בפסוק משמע להפך שע"י הסתרת פנים נופל לתאות אכילה. ועוד שבפסוק משמע שנאכל ולא שאוכל.

ונ"ל שאה"נ באמת ההסתרת פנים גורם לתאות אכילה וכמבואר לקמן אבל גם להפך הסיבה להסתרת פנים היא תאות אכילה כי ה' צלך ופונה עורף להפונה עורף ממנו ומאיר פנים לפונה אליו בעשית רצונו ובפרט באכילה בקדושה שהיא תוצאה של דביקות הנובעת מהארת פנים כפי שיבואר.

ומה שבפסוק משמע שנאכל צ"ל שתאות אכילה היא שנאכל למידה רעה זו וגם בפשט שהפסוק מדבר והיה לאכול ע"י הגויים יבואר עפ"י תורה קא ולו שנפילה לתאוה היא בחי' שיעבוד למלכות הוה שחיותה מאותה תאוה. כמבואר שם שיש ע' מדות רעות וכנגדן ע' אומות וכל אומה חיות מאחת מע' מדות רעות.

³ צ"ע שפתח בנשיאות פנים כנ"ל נמצא שנשיאות פנים בחי' שיבור תאות אכילה וכאן אומר הארת פנים שזה נמוך יותר כנ"ל עפ"י הכלי יקר שהארת פנים בחי' אחותי ששורה לו ואילו נשיאות בחי' אימי שנושא פניו למעלה ממנו. ועיין לקמן בלשון מוהרנ"ת גם שם פתח בנשיאות פנים וסיים בהארת פנים וצ"ע. לכאורה משמע לפ"ז דלא סבירא ליה לרבינו החילוק של הכלי יקר וא"כ צ"ע מה פירוש נשיאות פנים. ונראה עפ"י הנ"ל שהביא ראייה לעשית מופתים מהפסוק ישא ה פניו אליך שנשיאות פנים היא הנהגה שלפנים משורת הדין ולא דווקא שנושא ומרים פניו אליו. וצ"ע א"כ עצם הלשון הוה נשיאות פנים.

או אולי אפ"ל שכן ס"ל לחילוק של הכלי יקר וזה שנקט נשיאות פנים כלפי שיבור תאות אכילה והארת פנים כלפי מדת ואמת דהיינו שבאמת המשבר תאות אכילה זוכה ליותר ממדת ואמת שהיא הארת פנים אלא לשרש מדת האמת שהיא הבינה נשיאות.

אבל עיין לקמן בלשון מוהרנ"ת שכותב שנשיאות פנים בחי' אמת כדאיאתא בכוונות שהארת פנים בחי' אמת משמע לכאורה דס"ל שהם דבר אחד ואמנם צ"ע אם אפשר לדייק כך כך בדבריו אבל באמת לפני כן כבר כתב שע"י שיבור תאות אכילה זוכה לנשיאות פנים ומה שכתב אח"כ לבאר נשיאות פנים מהכוונות אפ"ל שאין הכוונה שהם דבר אחד אלא שמביא ראייה לנשיאות פנים מהארת פנים אבל זה לא סותר שהמשבר תאות אכילה זוכה ליותר מהארת פנים דהיינו לנשיאות פנים. וכן כתבתי גם בהקדמה שנ"ל שאפשר להכניס בדברי רבינו את הביאור של הכלי יקר לבאר החילוק בין נשיאות פנים להארת פנים עי"ש.

עוד בענין זה צ"ע שמצד אחד רבינו מדבר כאן במדרגת יעקב ועיין תורה כא שמדרגת ישראל גבוהה ממנה. ולפ"ז אולי באמת הנשיאות פנים כאן היא הארת פנים דייקא. אבל מאידך כידוע לשבר תאות אכילה היא מדרגה גבוהה ויחידי סגולה זוכים לה במדרגה המבוארת כאן וראוי לה הנשיאות פנים שהיא מדרגה גבוהה וא"כ מסתבר שבאמת זוכה למדרגת אימי דהיינו תיקון המלכות עד שעולה לבינה עילאה כמו במוסף של שבת. וצ"ע.

³ שמות לר' ו' ועיין זוהר ח"ג דף קעה. ועיין לעיל תורה כג אות א (דף לה). ובסוף תורה לה. ועיין לשון מוהרנ"ת – והנה נשיאות פנים הוא בחי' אמת כמבואר בכוונות על יג מדות אמת הוא הארת פנים.

^{כא} הקשר בין מידת האמת לאיך לא אשא להם פנים דהכא עיין בני יששכר יב ו'

^{כב} וכמבואר בתורה כג אות א' ובתורה לה אות ט' ועיין תורה קצב שהפנים הם מדת האמת וז"ל – וְאָמַתְּ הוּא הַפְּנִים שֶׁל כָּל הַפְּנִים דְּקַדְשֵׁה, בְּחַיִּינֹת (תְּהִלִּים כ"ד): "מִבְּקֵשֵׁי פְּנֵיךָ יַעֲקֹב סֵלָה", בְּחַיִּינֹת (מִיכָה ז'): "תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב".

^{כג} נראה כפי שמבאר משמע שהן בחי' גוונים כיון שהם בחי' אמת שהיא בחי' גוונים כיון שאינה מתבררת אלא ע"י שני צדדים המחייבין ומזכין דהיינו חסד ודין.

וכן מדת האמת היא ספירת התפארת ויעקב והתפילין הן גילוי האמת כמ"ש בגמ' ברכות ו. אתם עשיתו חטיבה אחת כמ"ש שמע ישראל ה"א ה' אחד

הארת האמת/כ"ה: **ועיקר עשירות בא מאמת/כ"ו** דהיינו מדת ההסתפקות כי עשיר הוא השמח בחלקו אבל בעל הון רב שאינו שמח בחלקו אינו עשיר אלא דל ורש כי הוא חסר תמיד. וראיה שעשירות בא מאמת היא **כמו"ש חז"ל (שבת קד) קושטא קאי** פירוש אמת יש לה עמידה, **ואמרו חז"ל (פסחים קיט) ואת היקום אשר ברגליהם [כ"ו] זה ממונו, שעליו קאי** בגמרא שם פרשו הטעם שהתורה שמספרת כיצד כל ממונם של עדת קרח נבלע באדמה נקטה בלשון היקום אשר ברגליהן, כי הממון מכונה יקום אשר ברגלים כי מקים ומעמיד את האדם, כי בלעדיו אין לאדם פרנסה ובלי פרנסה אין לו תקומה. דהיינו שרבינו מביא ראיה לכך שעשירות בא מאמת ממאמר חז"ל שלאמת יש עמידה וממאמר חז"ל שהממון נקרא מעמיד. נמצא שממון ואמת דקדושה הם בחינה אחת/כ"ח:

וזה שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות כד.) שפירוש הקללה שאמרה התורה בפרשת בחקותי והיו חיך תלואים [כ"ט/ל] זה עונש מדה כנגד מידה לאיש התולה תפיליו דהיינו שתולה אותן ברצועות והבית הקדוש שבו הפרשיות תלוי באויר והוא בזיון לתפילין ופגם במדת האמת, **גם אמרו בגמרא (מנחות קג:)/כ"א** **זה הפסוק הנ"ל נאמר על הקונה תבואה מן השוק [כ"ב/כ"ג]** דהיינו שמי שאין לו קרקע משלו לגדל בה תבואה ופרנסתו תלויה במעותיו אם נמצאות, הוא זה שנתקיים בו הקללה הנ"ל, נמצא **היינו שהדלות בא ע"י פגם התפילין, ע"י פגם של אמת** דהיינו מזה ששתי הדרשות נדרשו על הפסוק הנ"ל מביא רבינו ראיה לדבריו הנ"ל שדלות ופגם התפילין הן בחינה אחת:

עתה יבאר רבינו שארץ ישראל היא המקום המסוגל להארת האמת ועי"ז מסוגלת לאכילה בקדושה

וארץ ישראל שעיקר קבלתה מבחי' יעקב, כמו"ש (בראשית לז) וישב יעקב בארץ/כ"ה, דהיינו ממדת האמת שהיא בחי' תפילין **בשביל זה נקראת [ל"ו] ארץ החיים [ל"ז/ל"ח], כי**

כ"ה כן נ"ל משמע מרבינו כאן

כ"ו עיין סוף תורה כג' לשון מוהרנ"ת שם – ועל כן אי אפשר להמשיך שפע ומזונות ולהרויח ממון הנקרא ממון, דהיינו ממון דקדושה, שיהיה 'שמח בחלקו' שיהיה עקר העשירות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, 'איזהו עשיר השמח בחלקו' (אבות פ"ד), כי אם על ידי שבירת תאות ממון, שהוא בחינת אמת, שמשם עקר ההשפעה כנ"ל.

כ"ז דברים י"א

כ"ח קשה כי האמת עומד אינו מעמיד כמו הממון נמצא כביכול שהממון מעמיד את האמת. ואילו רבינו אמר להפך שעשירות בא מאמת משמע שהאמת מעמיד את העשירות כי ע"י אמת הוא שמח בחלקו דהיינו עשירות דקדושה. אמנם עיין תורה סו אות ג' שם הממון מעמיד את האמת כי בלי ממון הוא נצרך לבריות ואזי מתנהג בשקר. וכן משמע אצלינו וצ"ל שכוונת רבינו כדרכו ששניהם תלויים זה בזה וכנ"ל לגבי אכילה ואמת עה"פ הסתרת פני והיה לאכול ע"ש.

כ"ט דברים כח טו

ל' דברים פרק כח (סו) והיו חייף תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחי'ך:

פרש"י – חיך תלואים לך – על הספק. כל ספק קרוי תלוי שמא אמות היום בחרב הבא עלינו ורבותינו דרשו זה הלוקח תבואה מן השוק: רש"י שינה מלשון הגמ' שדרשה זה הקונה משנה לשנה וצ"ע אם כוונתו לפרש את הגמ' או שנקט גרסה אחרת. ולא מצאתי גרסה כזו בדקדוקי סופרים שם ולא במדרשים.

כ"א מנחות דף קג: דאמר רבי חנין והיו חיך תלואים לך מנגד זה הלוקח תבואה משנה לשנה ופחדת לילה ויומם זה הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת ואל תאמן בחיך זה הסומך על הפלטר.

רש"י – הלוקח תבואה משנה לשנה – שאין לו קרקע לזרוע והיינו חיינו תלואים שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה: הפלטר – נחתום:

נמצא שבגמ' נדרש הפסוק כג' קללות רישא בדואג אחת לשנה ואמצע בדואג כל ע"ש וסיפא בדואג בכל יום

כ"ב זו גרסת רש"י דברים כח טו אבל גרסת הגמ' זה הלוקח תבואה משנה לשנה ופרש"י שאין לו קרקע לזרוע ואינו יודע אם יהיו לו מעות לקנות בשנה הבאה

כ"ג לשון רבינו משמע שקונה תבואה לטחון ולאפות בעצמו אפשר כוונתו כגרסת הגמ' פעם בשנה או קצת יותר. ולקמן בלשון מוהרנ"ת נקט זה לוקח מן הפלטר דהיינו שקונה בכל יום לחם מן האופה נמצא דאגתו בכל יום משמע שפגם הרבה יותר בתפילין.

עוד עיין בראשית רבה פרשה צא פסקה ו – רדו שמה שכל הלוקח תבואה מן השוק ירידה כתיב בו. וכן איתא בתנחומא מקץ פ"ח.

ילקוט שמעוני בראשית – פרק מב קמח – כל הלוקח תבואה מן השוק ירוד.

כ"ד בראשית פרק לז (א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

כ"ה גם באברהם ויצחק כתיב וישב אבל לא וישב בארץ אלא בעיר פלונית כגון וישב אברהם בבאר שבע וישב באלוני ממרא וישב יצחק בגרר וכיו"ב. ונראה הכוונה שהצדיק משפיע למקום בו יושב וכן כשבא יעקב לעיר שכם תיקן בה תקנות ע"י הארת האמת שהשפיע בה כמבואר בתורה כג. ודווקא ביעקב כתיב שישב בארץ דהיינו שכל הארץ מקבלת ממנו. וכן כתיב וישב ישראל במצרים וישב יוסף

תפילין נקראים חיים, כמ"ש (ישעיה לח) ה' עליהם יחיו [לט] ובגמרא מנחות מד דרשו שה' עליהם הכוונה לתפילין כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם ה נקרא עליך. ועי"ז יחיו, כי תפילין בחי' אמת בחי' חיים. ולכן יעקב שמדתו אמת נאמר בו יעקב לא מת וכמבואר כל זה לקמן בלשון מוהרנ"ת: **וזה שבחה של הארץ דכתיב בה אשר לא במספנות תאכל בה לחם (דברים ח') כי לפעמים אדם אוכל לחם מחמת עניות, ולא מחמת חסרון תאוה לתענוגים אחרים, אבל אם היה לו שאר מאכלים, לא היה אוכל לחם לבד, כאן הוסיף רבינו לבאר עוד גדר בתאות אכילה שלא רק למעט בכמות אלא גם למעט בהנאה הגשמית וזה שבח א"י, שלא מחמת עניות תאכל לחם, אלא מחמת שיבור וביטול תאוות^מ אכילה דהיינו שארץ ישראל מסוגלת לביטול תאות אכילה ולהסתפק בה בלחם בלא תוספות להטעימו/מ"א. כי היא מקבלת הארה והשפעה מבחי' תפילין, מבחי' יעקב, מבחי' אמת, שמשם בא עשירות כנ"ל. נמצא מה שתאכל לחם לבד, לא מחמת מסכנות/מ"ב, אלא מחמת שיבור תאוות^מ אכילה: וזה פי' (במדבר יג) מ"ד ארץ אוכלת יושביה, פי' שהיא מקבלת שפעה מבחי' יעקב דהיינו שהיא נזונת מבחי' יושביה דהיינו ממדת אמת שהיא מדתו של יעקב, כמו שכתוב וישב יעקב בארץ כנ"ל:**

וזה פי', כי היא שמלתו לעורו [מ"ה], דא עור של תפילין כך דרשו בתקוני הזהר (תיקונים תיקון ס"ט דף צא ע"ב) [מ"ו/מ"ז]. דהיינו ששמלתה של השכינה הם התפילין/מ"ח שבה בשמלה נכנס בחי'

במצרים הכוונה כנ"ל וכמבואר שבאמת בטל העניות והרעב עי"ז שיעקב ישב בה ואולי טעם שיוסף לבדו לא הועיל לבטל את הרעב כי אז נפרד מיעקב ועיקר כח יוסף להשפיע הוא את בחי' יעקב כמבואר בזהר יעקב ויוסף כחדא אזלי.

והעומק בזה כי צדיק מרכבה ליסוד שדרכו משפיע הקב"ה למלכות שהיא המקום שבו יושב כי הישיבה בחי' יחוד. בבחי' כל העולם ניזון בשביל חנינא בני דהיינו דרך השביל והצינור שהכין רבי חנינא בן דוסא הצדיק מכח שיבור תאות אכילה שהיה אוכל קב של חרובים בלבד בשבוע.

לו ישעיהו לח יא תהלים קמב ו' איוב כח יג

לו * זוהר ויקרא מה: וזוהר לך לך צד: תרומה קסח: וקסט. ופרשת נח סה: סו. וזוהר ח"א קצג. קטו.]

לח **זוהר ויקרא מה:** – פתח לני יוסי ואמר, (תהלים כד א) ליהו"ה הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה, כיון דאמר ליהו"ה הארץ ומלואה, אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליהו"ה הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא דאקרי ארץ החיים האנץ היא המלכות הטובת בלחץ יסאל ע"ז בה האמת המוחין הנקראים חיים, תבל ויושבי בה, דא שאר ארעאן, היינו שאר האלמות דהיינו ג' עולמות ני"ע ע"ס חילול המלכות כמה דאת אמר (שם ט ט) והוא ישפוט תבל ג' עולמות ני"ע בצדק, דתבל בצדק תלייא, היינו נמלכות לאלילות וכלא חד מלה. כל ג' עולמות ני"ע הם ענין אחד כי טלס מתנהגים ע"י מלכות לאלילות. רבי חייא אמר, ליהו"ה הארץ ומלואה, הארץ תינתן, ומלואה מאי היא, אלא אלין נשמתין דצדיקיא, תבל ויושבי בה, תבל דא ארעא דלתתא, ויושבי בה, אלין אינון בני נשא.

לט ישעיהו לח טו * עיין מנחות מד: ולקמן מוהרנ"ת בלשונו ציין לשם]

מ מתרצו - תאות

מא **לכאורה הכוונה פשוטה בזה שמחמת שיבור התאוה הוא מסתפק אכילת לחם אע"פ שאין בו טעם כל כך. אבל עיין לק"ה נטילת ידים לסעודה הלכה ו' אות צח עפ"י תורה ז' ח"ב] שע"י הדעת ששופע בא"י הלחם שבה כלול בו כל הטעמים ועי"ש שכך מובא בספרים על א"י ולפ"ז יש סגולה בא"י שהלחם שבה טעים גם למי שלא שיבר תאוות אכילה כל כך.**

עיין ספורי מעשיות ז' בעטלערס תחילת יום שני שהחרש דייקא חי חיים טובים דהיינו שהיה אוכל רק לחם ומים וכן במעשה מחכם ותם התם אבל רק לחם ומים ונ"ל שהתם כלול מכל הז' בעטלערס אבל הנקודה הזו של שיבור תאות אכילה דהיינו שטעם בלחם ומים כל הטעמים זה קשור לבחי' חרש דקדושה שהיה בו. משמע שמה שמפריע לתאות אכילה זה דוקא מה ששומע מה שלא צריך וזה הפך הסברה הפשוטה שתלוי דווקא בעינים שרואים את התענוגים ועיין תורה ג' הסומא רעב משמע שהעינים דייקא עושות שובע אבל באמת עינים גשמיות עושות רעב ועיני השכל עושות שובע וצריך ביאור בזה מה הקשר לאזנים.

מב **הריצ"ח 5 ביאר בזה עוד ביאור פנימי יותר והאריך לבאר המילה מסכנות מורכבת משתי מילים כי כנות היינו אמת כמ"ש כנים אנחנו וכן כן היינו בסיס בחי' האמת שיש לה רגלים**

ומס בחי' שבחה עיין תורה ז' שזה בחי' מוות עיין תורה לו וכן הוא נקרא ס"מ זה לשון למסמט ולהמיס שכלל הכוונה שהוא מבטל את האמת והכנות והבסיס והאריך לבאר בזה כמה דרכים והעיקר שבא"י א"א לאכול כך בלי אמת את הלחם. לחם לשון הלחמה שמחבר נשמה לגוף כי אז יהיה ארץ אוכלת יושביה לגריעותא כדלקמן בטן רשעים תחסר. וכמ"ש לא כן הרשעים כ"א כמוץ אשר תדפנו רוח אין לחם כן ובסיס לכן נתפסים במוץ ותבן ולא בחיטה והאמת

וזה הכוונה לא במסכנות תאכל בה לחם היינו לרק שלא תוכל מותרות אלא את הלחם גם לא תאכל במסכנות.

מג מתרצו - תאות

מד בתקפא – (במדבר כג) ובתשכט תוקן

מה שמות כב כו

מו בדפים שלנו דף ק:

תפילין כי אור התפילין דהיינו הארת האמת ממנו כח השמלה לשמור את השכינה ואת כנסת ישראל; מיטן ושאל מוהר"ת **לכאורה אין לזה פירוש, מה חיבור יש לענין זה** של דרשת התיקונים על שמלתו לעורו **למ"ש למעלה** בענין שיבור תאוות אכילה. ומבאר מוהר"ת אך נראה כוונתו הק', **כי למעלה מבואר שע"י תפילין, שהוא בחי' אמת בחי' יעקב שזוכין ע"י שבירת תאוות אכילה, עי"ז ניצולין מדלות ועניות כנ"ל, וזהו מה שהביא מקרא זה, כי היא שמלתו וכו' לענין זה, פי' כי מקרא זה נאמר על העני והאביון** שלוח ממון ואין לו להחזיר ולקח ממנו המלוה כסותו למשכון דהיינו שבכל לילה בא ולקח ממנו את בגדו היחיד שיש לו אבל בבקר חייב להחזיר לו **כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו**¹ ובליה ישן בסדין בלא בגדו, ומרמז על עניות השכינה בגלותא²,^א, שמשם מחסרון אור האמת אור התפילין (שנחסר כשהאכילה אינה בקדושה) משם עיקר העניות של ישראל בגלות, כמבואר בתיקונים [ב²], וזהו כי היא כסותה וכו' היא שמלתו לעורו דא תפילין, היינו שהתפילין הם עיקר השמלה המגנת על עניית דהיינו עניות השכינה וכנס"י, כי תפילין מבטלין הדלות³, כי עיקר השפע והעשירות נמשך ע"י בחי' יעקב שהוא בחי'

^מ תיקוני זהר דף ק: כסותה מסטרא דשמאלא דאיהו כסות עינים, דתמן עריין לשמאלא, בגין דסטרא שמאלא תמן פגימו, הדא הוא דכתיב מצפון תפתח הרעה, ובגין דא אתמר ביצחק ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות, ותמן צריך כסויא, ומשה בההוא אתמר ביה ויטת משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים, ובגין דא ציצית ותפילין אינון כסויא דילה, הדא הוא דכתיב כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו, (ובעור דתפילין, כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בעור דתפילין, כסותה על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה:

תיקוני זהר דף נה: איהי טלית דקודשא בריך הוא, ובה אתעטף קודשא בריך הוא, כמה דאת אמר עוטה אור כשלמה, ואיהי ציצית דצדיק דאיהו עני בגלותא, הדא הוא דכתיב תפלה לעני כי יעטף, עני ודאי, דביה אתעטף, בגין דאיהי כסותה לבדה היא שמלתו לעורו, דא משכא דתפילי, דאתמר בהון ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם:

ועיין תורה לח אות ז' (דף נג.) ומשה זכה לקירן אור פנים ומבואר שם שהוא אור התפילין ועיין ב"ר כ' יב בתורתו של ר"מ כתיב כתנות אור וילבישם.

ומבואר כאן שאור התפילין הוא הארת האמת ועיין תורה לה אות ז' שדובר אמת בלבבו נעשה חשמל מעולם הבינה להלביש את האמונה בבחי' אמא מסככא על בנאה.

^מ אע"פ שבפסוק משמע ששמלה ועור הם שני לבושים אבל עפ"י הסוד נראה שהם בחי' אחת גשמית ורוחנית שהעור הוא בחי' הארת האמת בחי' בגד רוחני המתלבש בשמלה וממנו כח השמלה לשמור. וזה כוונת רבינו שבה נכנס בחי' התפילין.

ועיין שער הכוונות דרושי ברכות השחר – והנה ז"ס ענין המלבוש כי מלבוש בגימ' אור פניא"ל שה"ס שם אל וה"ס שע"ח נהורין אשר בפנים העליונים כמשי"ת לקמן בע"ה והוא בגימ' חשמ"ל לבוש הבינה המלבשת את ז"ן ולזה תכוין באומרך מלביש ערומים אל מלבוש הנז' והכל נמשך משם א"ל והוא כי ב' שמות א"ל במילואם עולים בגי' ש"ע ועם ח' אותיו"א א"ל אל"ף למ"ד הרי שע"ח גימטריא מלבוש וכבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים דצ"ו ע"ב בפ' בבגדו בה כי לבוש הנשמה נמשך משם אלוה שפירושו הוא א"ל ו"ה כי המלבוש נמשך משם אל ל"ה שהם ז"ן הנק' ו"ה.

מבואר שהלבוש הוא מהארת האמת, שע נהורין, אור הפנים, וכן מבואר בתורה לה, שהארת האמת היא אור הבינה, בחי' חשמל גמט' מלבוש. וכן מבואר לעיל תורה מא שחשמל גמט' מלבוש שע נהורין שבבינה שומר מקליפת הע"ש שמקלקל את הבגדים.

עוד עיין בתקונים דף נה. הנ"ל שעור התפילין הנ"ל שהוא הארת האמת שעושה את השמלה ללבוש הוא בחי' כתנות עור שהלביש הקב"ה לאדם וחוה. ואיתא בב"ר כ' יב שבתורתו של ר"מ כתיב כתנות אור. ולפי הנ"ל היינו אור התפילין אור האמת שהאיר להם בחי' אור המלבוש כדי שיהיה העור שלהם בבחי' שמלה לשמור עליהם כי קודם החטא לא נצרכו לזה.

מט ביאור מוהר"ת בתקפא

² ולפי התקונים שהכוונה לתפילין נמצא שע"כ מצות הנחת תפילין ביום דווקא ולא בלילה כי יצה"ר הנושה בנו לוקח מאתנו בלילה את אור התפילין משכון על החוב שאנו חייבים לו מה שלוינו ונשתעבדנו לו בעוונות. אבל ביום הוא חייב להחזיר לנו כי התפילין היא כסותינו לבדה רק ממנה יש לנו אור האמת לשמור עלינו מהסתרת פנים גמורה ונפילה לגלות הדעת גמור.

³ תיקוני זהר דף קמב. – היא שמלתו לעורו משכא דתפילין, ואם את לא תחזיר אלין כסויין ליה קדם דיתכניש מניה שמשא דאיהו קודשא בריך הוא, דאתמר ביה כי שמש ומגן ה' אלקים, הכי יתכניש מינך נשמתא, דאתמר בה כסאו כשמש נגדי, מדה לקבל מדה, ובגין דא עד בא השמש תשיבנו לו, לו לעני דאיהו צדיק, ולשכינתא דאיהו עניה בגלותא, כד יתי ליליא דאיהו גלותא, במה ישכב:

כב * שם

²² הריצ"ח בתורה זו שיעור ז' ביאר נפלא עפ"י האריז"ל כי קשה אם מאיר אור התפילין מדוע היא בגלות הרי הם בחי' אמת וכשהאמת מאיר במלכות אזי היא בשלימות ותיקון. וביאר שיש ג' מצבים כי יש מצב של ארץ אוכלת יושביה שנוזנת מוישב יעקב שאז מאירה האמת במלכות בשלימות בחי' אישלם סיהרה שהיה בימי שלמה המלך בחי' לא תחסר כל בה בחי' יש לי כל שזה יכול להיות רק למי שלא צריך שום דבר כי נהנה מעצם הקשר עם הקב"ה עם האמת. וזה בחי' רחל בחי' תפילין של יד שיש בהם כל הפרשיות של ראש אבל בבית אחד דהיינו שהמלכות מקבלת כל המוחין מז"א

ולעומת זה יש אוכלת יושביה כשנופלים לבחי' פשט וגשמיות כשהאמת לא מאירה אזי כנ"ל שאוכלת יושביה כמו שהתכוונו המרגלים לגנות ובאותו לילה כבו בכיה של חינוס ונענשו בכיה לדורות ועל זה נאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל דהיינו שהפקיעו את

אמת בחי' תפילין. כך נ"ל לפרשן דהיינו שהלבוש המציל את כנסת ישראל מהדלות ועניות והגלות הוא הארת התפילין בחי' אור הפנים ממדת ואמת שמאיר ע"י אותם שאוכלים בקדושה ע"י שמתגברים על יצרם ואזי מאיר להם אור האמת:

התפילין מהשכינה ואז נגזר להפיצם בגי' ולזרותם בארצות דהיינו גלות שזה אוכלת יושביה כפשוטו ובאמת להם הייתה כליה כמ"ש במדבר הזה יתמו שלא זכו לארץ ישראל כי נאכלו על ידי פגם א"י

אבל יש מצב בינים [בחי' צדקן] שאז מאיר במלכות רק מעט אור ההכרחי כדי שלא תאבד בגלות בחי' השוכן איתם בכל טומאתם משהו של קשר לא באופן ישיר של יעקב בחי' פנים אלא מאיר בחי' קשר של תפילין שהוא מאיר במצב של עורף ושם אין פרשיות אלא עור וקשר וצורת דלת דהיינו מעט אור כדי לשמור על קשר במצב של דלות וזה בחי' לאה שהיא גם אשת יעקב אבל בחי' שנואה ומעשיה כלפי חוץ לא נאים יפים כל כך בחי' עיניה רכות ולא יפות ורק בפנמיות מתגלה שהן יפות מאד כי נגרם על ידי הבכיה לזכות ביעקב ולא ליפול בידי עשו.

ולהבין דבריו עיין ליקוטי תורה – ספר איוב ט כו "ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוך". דע כי אין לך גוף ונפש ורוח שלא נבראו ע"י כ"ב אותיות התורה וכל א' מאלו הנ"ל יש להם כ"ב אותיות בעצמן והנה כל אלו עומדים בפנים ועור האדם סוכך עליהם דוגמת רקיע ומסך ואמנם האדם הצדיק אשר נפשו מזוככת יש בנפשו יכולת להאיר ולעבו' דרך המסך ולצאת לחוץ ומגלה תנועות' כי נשמה ודאי אין להם כלל וקליפות סוככים על נפשו ואינו יכול להאיר ואמנם אלו האותיות הם מתגלגלן מחוץ עור האדם או במצחו או בשאר גופו כמ"ש במקומו בע"ה. וזהו הטעם שנקרא עור כי ע"י הכאה שמכה הנפש שם יוצאת האר' לחוץ, וכבר ידעת כי אדם סוד שם מ"ה כי הוא גי' מ"ה וכשמכין האורות זה בזה מכה תחלה הנשמה לנשמה בנשמה וזהו הכאת יו"ד בה"א כיצד יו"ד פי' ה"א גי' ק"ב אח"כ מכה הנשמה ברוח שהוא יותר חיצון והוא הכאת ה"א בוא"ו ה"א פ' וא"ו גי' ע"ח אח"כ מכה הרוח בנפש והוא הכאת וא"ו בה"א גי' ע"ח הרי ג' הכאות אלו גי' רע"ו כמנזן עור כי כל אלו האורות שמספרם רע"ו חזורים ומכים בעור האדם כדי לצאת לחוץ ונעשים עור. וז"ס "ואחר עורי נקפו זאת" כי נקפו ל' הכאה כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה. **והענין כי מה שהוא נגלה אל האדם הוא העור והנה אותו העור הוא מסך על מה שבפנים ונמצא כי אורות פנימים הם עומדים אחורי העור, כי העור הוא נגלה והם מכוסים בו ועומדים אחורי העור, המנקפים ומכים בו ומציאים אורות' לחוץ ואז אני רואה אותם. וזהו "ומבשרי אחזה אלוה" כמו האיש העומד אחורי הכותל והמחיצה. וז"ש ואחר עורי נקפו פי' אחר אותן האורות העומדים אחר עוריהם המנקפי' ומכ"י בו ומציאים האורות לחוץ ואז ומבשרי אחזה פי' כי אין נשמה נקרא אלוה כנזכר בסבא ע"פ "מנשמת אלוה יאבדו" כי הנשמות נמשכים משם.) **וכוונת איוב כי לפי שהנפש מכה ובוקע ויוצא לחוץ היא מגלה כל העבירות והעונות במצח האדם ואז ה"י המקטרג רואה אותן ומסטיין עליו ואז ה"י מכה אותו ולכן באו עליו כל הרעות ההם. וז"ס עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו. פי' דע כי לאה ורחל הם ב' נוקבין היושבים אחורי ז"א והם נשים אשר לו ואמנם כתיב ויאהב יעקב לרחל כי יותר יש אהבה לז"א עם רחל יותר מלאה והטעם לפי שרחל היא בת זוגו אמיתי שהיא מכלל ז' נקודות ראשונים ה' אחרונה שבשם אך לאה היא אחורי' שנפלו מאמא עילאה והיא בדרך השאלה אשה לז"א וז"ש עור בעד עור פי' אהבה יש לז"א עם לאה ויתן עורו בעד עור לאה אך עכ"ז בעד נפשו שהיא רחל אין מספיק בעור לבד כי כל אשר לו יתן בעד נפשו. ופי' הענין כי כבר ידעת כי לאה אין לה הארת מוחין מז"א רק הארה בעלמא העובר דרך עור ז"א ולכן רומזת בקשר תפילין שאין שם כתיבת פרשיות כמו בתפילין רק עור לבד להורות שאינה יכולה ליקח ממוחין עצמן רק מלבוש שלהם שהם נה"י דבינה ומשם לוקחת הארה מועטת מד' מוחין. **ולכן צורת הקשר כעין דל"ת להורות שהיא דלה ועניה ולהורות ג"כ על לקיחת' האר' מועטת מן ד' מוחין ולכן צורתה ד' ולכן נקרא לאה עור בכל התורה כמבואר אצלנו וכבר פי' טעם קריאת עור בסוד ההכאות. וביאור זה הענין יותר כי הלא נה"י דאבא בתוך נה"י דאמא הן עומדין ואלו הם י"ה של השם ואלו מכים אבא באמא יו"ד בה"א אח"כ מכה אמא בז"א והוא ה"א פ' וא"ו ואח"כ יוצאין האורות אל לאה שהוא ה"א עלאה וזהו וא"ו פ' ה"א הרי איך לאה בחי' ועור יוצאת לחוץ דרך עור של ז"א וזהו עור בעד עור כי לאה הנקראת עור עובר הארתה דרך עור ז"א. **והטעם נתבאר במ"א לפי שאורות הבינה עדיין סתומים לכן עדיין אין הארה אלא בחי' עור אבל רחל שהיא כנגד אורות מגולין זו וודאי הארה עצמה המגיעין אל חלקה בסוד אותו עטרה של גבו' וכן שאר המוחין ניתנו לרחל בבחי' מוחין ממש נמצא שכל מה שיש לז"א יש לרחל וזה כל אשר לאיש יתן בעד נפשו וכבר ידעת כי רחל נק' נפש וז"א רוח כוודע. עד כאן לשון הליקוטי תורה.********

עוד עיין קיצור הענין ליקוטי תורה איוב פ"ב – עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כבר בארנו בענין תפילין של ראש כי אין ללאה מוחין כי אינה מקבלת הארה כ"א מן הלבושים של מוחין ולא מן המוחין עצמן משא"כ רחל תפילין דיד כי היא מקבלת הארה מן הד' מוחין עצמן לכן יש להם בתים ופרשיות המורין על מוחין עצמם ולאה הוא מ"ל דתבונה, וכבר נודע כי נה"י דתבונה נעשין מוחין ברישא דיעקב לכן גם ברישא דיעקב יש בתים ופרשיות ולא נשאר ללאה כ"א בחי' המלבישין המוחין שהם העור לכן לאה היא בחי' ד' דקשר של תפילין דאחורי הראש וזהו עור בע"ד עור כי לאה שהיא בחי' עור יש לה הארה דלבושי המוחין דהיינו ד' שהוא העור לבד אבל רחל שהיא בת זוגתו אמיתי של יעקב עליה נאמר וכל אשר לאיש יש תן שהוא יעקב איש תם יתן בעד נפשו שהיא רחל בחי' נפש כי המוחין של רחל סוד נפש העשה מנה"י דישאל:

וביאר הריצ"ח שבבחי' רחל היינו אכילת הצדיקים שמאיר האמת למלכות ואזי אינה בגולה כי מאיר הא' ונעשה גאולה אבל בחי' לאה היינו עורף היינו בבחי' גלות כשלא מאירים המוחין אלא בבחי' עור ויש בזה בחי' גבוה יותר דהיינו להשאר ברצון והשתדלות אע"פ שלא מאיר האמת כראוי שאז היא בחי' עיוור שהענינים הם בידיים בבחי' מישוש וגשמייות וכשארם במדרגה כזו אעפ"כ לא להתיאש ובכל זאת להשתדל לאכול בקדושה כפי יכולתו זה בחי' לאה דהיינו לשמור על קשר גם בחושך.

ובזה ביאר נפלא את הקושיא לעיל כזית וכביצה שבאמת אכילה בקדושה היא כזית דהיינו המעט ההכרחי אבל יש גם בחי' לאה בחי' מי שלא זכה לשלימות קדושת האכילה לזה נאמר כביצה שאע"פ שצריך ליותר מההכרחי אעפ"כ יעשה לו גדר וקדושה גם באכילה לפי מדרגתו.

במותר אזי העשב הוא עב ש' הארת האמת שזוכה ע"י שידוד הבהמיות דייקא ואזי זוכה לנשיאות פנים/ס:

וכשפוגם באמת, בכלליות הגוונים, אזי נעשה מכלליות הגוונים בושה דהיינו נפילת הגוונים, ובא עליו בושה (סא), היינו עניות/סב, כמו שכתוב כרום זולות לבני אדם, נשתנה פניו לכמה גוונים, ככרום :

ואנחנו בני ישראל /סג) מקבלין השפע דרך ארץ ישראל. ושפע ארץ ישראל היא הארת פני יעקב, הארת התפילין. ובשביל זה כתיב בה ארץ ישראל בברכת יעקב לנפתלי (בראשית מט)/סד) נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר ופרש"י שאילה שלוחה הכוונה לארץ ישראל שממהרת לבשל פרותיה ופרותיה נותנים אמרי שפר להאוכל אותם, ורבינו דורש אמרי שפר היינו דבורי אמת שבאים מכח אכילת פירות ארץ ישראל שנוזנת ממדת האמת כנ"ל, כי שפר זה בחי' פאר/סה, בחי' תפילין, היינו שהיא דהיינו א"י נותנת לנו אותיות/סו) הארה שקבלה מתפילין כנ"ל/סו):

^ס כמ"ש ישא ה' פניו אליך משמע כביכול שהקב"ה מוריד פניו למטה וכלפי הראוי הוא נושא ומרים פניו אליו. אבל צ"ע כי בכל מקום עיני תורה ב' ועוד שהסתרת פנים היא שפונה עורף ולא הורדתם למטה. ושמעתי בזה מהר"צ"ח לבאר עפ"י כלי יקר הנ"ל על ישא ה' פניו אליך בברכת כהנים. עפ"י המדרש לא זו משם עד שקראה אימי.

^{סא} עיני זוהר אמור דף פט: ובתיקון נח ודף צב:

^{סב} צ"ע דלעיל בתחילת התורה נקט דלות ובושה כשני דברים ונ"ל שכאן צריך ללמוד לשם שבאמת גם שם הכוונה שהדלות סיבה לנצרך לבריות ולבושה.

ר' ארי-ה הקשה הרי עני חשוב כמת א"כ הוא יותר מבושה. ונ"ל עפ"י המבואר באבק רציחה שהוא המלכין פני חבירו, הרי שגם בושה היא חשוב כמת.

^{סג} רבינו מדבר בחו"ל אל בני חו"ל משמע שבני ישראל אפילו בחו"ל זוכים לשפע א"י וצ"ע ואולי מי שאצל הצדיק דייקא וצ"ע. ואולי יתבאר עפ"י תורה מ' תנינא שקדושת א"י היא מאור התפילין הבוקע מעיני ה' והצדיק הרואה את התפארות הש"י בכל אחד מישראל. (כי התפילין שלנו הם ההתפארות שלנו בו ית' והתפילין שלו ית' הם התפארותו בישראל) נמצא שהנמצא אצל צדיק אמיתי בודאי זוכה לקדושת א"י דיינו אור האמת אור התפילין.

^{סד} בראשית פרק מט (כא) נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר:

תרגום אונקלוס - (כא) נפתלי בארע טבא יתרמי עדביה ואחסנתיה תהי מעבדא פירין יהון מודן ומברכין עליהון:

אילה שלוחה פרש"י - זו בקעת גינוסר שהיא קלה לבשל פירותיה כאילה זו שהיא קלה לרוץ. אילה שלוחה אילה משולחת לרוץ: הנותן אמרי שפר - פרש"י בפירוש ראשון כתרגומו. ובפ"י שני על מלחמת סיסרא ושירת דבורה.

^{סה} שפר ופאר שניהם לשון יופי וצ"ע ששפר לשון ארמי כלשון הגמ' שפיר קאמרת דהיינו יפה אמרת וצ"ע למה נקט הפסוק לשון ארמי לגבי דבורי אמת הנובעים מאכילת פירות הארץ.

ועיין לקמן בסמוך שנותן אמרי שפר ר"ת אשה, דהיינו שדבורי האמת האלה הם בחי' אשה ומבואר בתורה יט אות ג' ואת ד' שאשה בחי' דיבור כמ"ש לילה לילה יחיה דעת לשון דיבור וגם שם יחיה לשון ארמי דייקא. וע"כ נקראת האשה הראשונה חוה לשון דיבור. והיא בחי' אשה משכלת בחי' תרגום שממנו יונק לשון העכו"ם.

ואולי הטעם שנקט לשון ארמי כיון שאע"פ שמדובר בדבורי אמת בחי' תפילין אבל כיון שהם דבורי המלכות דהיינו דיבור הבא מלמטה למעלה לכן הוא בחי' נגה בחי' תרגום.

^{סו} נקט אותיות משמע שממש את האותיות הדיבורי שבח להקב"ה אנו מקבלים מארץ ולא רק את הארת האמת שמכוחה אנו משיגים רוממותו ומשביחים אותו וצ"ע. גם צ"ע כי מוהר"נ"ת לא הזכיר אותיות משמע שזה הוספה של רבינו כשכתב את התורה.

ממה שכתב אותיות משמע שהאמרי שפר הם מכח אכילת פירות א"י. וצ"ע א"כ מי שנמצא בחו"ל כיצד זוכה. ואולי אצל הצדיק גם פרותיו בחי' פירות א"י וצ"ע וכמבואר לענין מה שכתב רבינו ואנחנו בני ישראל מקבלים מארץ ישראל ומשמע שמדבר לאנ"ש בחו"ל וכנראה כיון שהם אצל הצדיק וא"כ הכי נמי אולי גם הפירות שלו כפירות א"י ובעין שמצינו בין שהביט בו צדיק בתורה כט וכן כל אדם שמביט בו הצדיק בתורה עב תנינא (ועיין סוף תורה כט יין שהסתכל בו צדיק יכול להחזיר דמים לאשה אע"פ שיש בעלמא מזיק לה ע"ש)

^{סו} וכן מבואר בתורה מ' תנינא שקדושת א"י היא מבחי' תפילין של הקב"ה שמתפאר בישראל.

וז"ל שם - ...רק קְשָׁאָהּ מִיִּשְׂרָאֵל נִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ, וְנִתְוַסַּף עוֹד יִשְׂרָאֵל שְׂרוּצָה לְעַבְדוֹ יִתְבַּרְךָ, וְכָל מַה שֶּׁנִּתְוַסַּפִּין יוֹתֵר רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרוּצִים לְעַבְדוֹ וְלִהְתְּקַרֵּב אֵלָיו, אֲזִי נִתְגַּדֵּל וְנִתְוַסַּף יוֹתֵר הַתְּפָאָרוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ מִתְּפָאֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְקַרְבִּים אֵלָיו. וְעַל - יְדֵי זֶה הַתְּפָאָרוֹת נֶעֱשֶׂין תְּפִלִּין מַחִין, וּמִזֶּה נֶעֱשֶׂה קְדֻשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת 'אֵיזֵרָא דְאֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל מְחַבִּים' עַל - יְדֵי עֵינֵי הַשְּׂגָחָתוֹ כְּנ"ל:

וזה פירוש (קהלת ט') ראה חיים עם אשה דהיינו ראה שיצאו ממך דבורים שהם בחי' חיים בחי' אמת. כי אשה בחי' דיבור, וזהו הנותן/ס"י אמרי שפר ר"ת אשה וכן מבואר בתורה יט שאשה בחי' דבור, וזה ראה חיים דייקא, כי תפליין נקראים חיים. וזה שכתוב שם בתחילת פסוק נותן אמרי שפר הנ"ל נפתלי אילה שלוחה וכו' [ס"ט], נפתלי אותיות תפליין דהיינו שמכח נפתלי אותיות תפליין נעשית הארץ אילה שלוחה ונותנת אמרי שפר:

וכשאנו אוכלים שפע אמת הבא דרך ארץ ישראל דהיינו הארת התפליין שמאיר וארץ וממנה אנו מקבלים ע"י אכילת פירותיה/ע"י, ואחר כך אנו מדברים/ע"י הלולו של הקב"ה בזה הכח, אזי נעשה שמים וארץ חדשה, כמ"ש חז"ל (הקדמת הזוהר דף ה' ע"א) [ע"ב] שבפסוק בישעיהו נא טז

ס"י הריצ"ח שיעור 9 האריך לבאר כאן מדוע נכתב לשון זכר הרי קאי על ארץ שהיא נקבה, אלא שכשמאיר בה האמת בשלימות, אזי היא נקראת על שם המאיר בה, וזהו שנקראת ארץ ישראל. אבל באמת יותר מזה כי אע"פ שהיא פרצוף של מקבל, אבל אסור שבחי' מקבל ישאר תכלית, כי זה נוק' דסט"א בחי' רגליה יורדות מוות, היפך בחי' שונא מתנות יחיה, כי חיים וחידוש הם רק ע"י נתינה, וכן מלכות דקדושה כל קבלתה היא רק כדי להמשיך ולחלק שלל, בחי' נותן בחי' בית תחלק שלל, ובחי' ותתן טרף לביתה וחק לנערוותיה.

וכאן מבואר שמאיר בה הארת התפליין שנקראים חיים וחיים הם ברצונו היינו הארת הכתר וכשמאיר בה החיים מהתפליין אזי היא נקראת לשון זכר שנותן ומשפיע ואזי אשה ר"ת הנותן אמרי שפר ואזי ראה חיים עם אשה כי אז היא מעבירה לנו השפע אמת שמקבלת מיעקב דהיינו מארץ ישראל לבני ישראל

רחל אע"פ שהיה לה את יעקב, לא הסכימה לבחי' אנכי טוב לך מעשרה בנים, אלא אמרה "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" היפך אשת זנונים שמונה ומתהפכת כדי לא להביא חיים דייקא, כי חיים זה רק ע"י השפעה, בחי' מים חיים, היינו שנובעים היפך ים המות, שבו נעצר ונגמר השפע הבא מחרמון, מובא באיזה ספר שהארבעה חשובים כמת הנזכרים בנדרים סד: ובע"ז ה. עני מצורע סומא ומי שאין לו בנים, המשותף להם שהם בחי' מקבל, כי זה טעות לחשוב שהמקבל מתמלא, כי אם התכלית היא לעצמו, אזי בטן רשעים תחסר ומשביעו רעב דווקא, אלא צריך להיות לשובע נפשו, דהיינו בחי' נתינה, שמקבל על מנת לתת, וכהלל שאמר בואו נגמול חסד עם נפש עלובה, דהיינו שבשהולך לאכול באמת הוא הולך להאכיל, ואזי הוא בחי' "אַרְץ אֲשֶׁר לֹא בְמִקְפָּנָתָא תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחַסֵּר כָּל בָּהּ", לא תחסר כל בה, דייקא כי מקבלת אמת וחזרת ומשפיעה אמת, דהיינו שיעקב הוא העיקר. אבל בסט"א הנוק' שולטת, לכן גם סוף דבר ששולט החסרון ובטן רשעים תחסר. וזהו "קחו מזמרת הארץ" כי בהסתכלות של יעקב, אזי מה שיש בארץ זה זמר, בחי' "והלהלל את ה'" היינו הנותן אמרי שפר..

ס"ט בראשית מט כא

ע עיין טור אור"ח סימן רח שכתב בנוסח ברכת מעין שלש בשם ספר המצות - וי"א ונאכל מפריה ונשבע מטובה ואין לאומרו שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה אלא לקיים מצות התלויות בה ע"כ.

וכתב שם הב"ח על דבריו אלו - תימה הלא קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ כי על כן הזוהר ואמר בסוף פרשת מסעי (במדבר לה לד) ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ נסתלקה מפני הטומאה שטימאתם אותה ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה' המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נבנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל ועל כן ניאח שאנו מכניסין בברכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה כי באכילת פירותיה אנו ניוזנים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובתה:

ע"י [הריצ"ח שיעור ד] שניהם האכילה והדיבור קרואים פלא. הדיבור "איש כי יפליא" ואכילה מלחימה ומחברת נשמה לגוף, שזה פלא דעל זה מברכים ומפליא לעשות כמ"ש הרמ"א בש"ע סימן ו'. ותכלית החיבור הזה הוא כדי להלל את הש"ת בפירוש המלבי"ם עה"פ טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך דהיינו שהחסד שנתת לי כח בשפתי לשבח אותך הוא גדול יותר מהחסד שנתת לי חיים.

אכילה והילול הוא בגרון בצוואר היכן שמתחבר ראש וגוף שמים וארץ. כי שניהן מחברים בחי' שמים וארץ האוכל את הנשמה לגוף וההלל את האדם להש"י. ובתורה כט בארנו שהשבח גם גורם למשובח להשפיל ולרדת אל המשבח אותו כי שבח לשון השפלה, כמ"ש בשוא גליו אתה תשבחם ופרש"י תשפילם. ועיין תורה סב ממעלת האכילה דקדושה שמחברת קב"ה ושכינתיה.

ע"י הקדמת הזוהר דף ה. אמר רבי אלעזר, מהו ובצל ידי כסיתין, אמר ליה, בשעתא דאתמסר אורייתא למשה, אתו כמה רבוא דמלאכי עלאין לאוקדא ליה בשלהובא דפומהון, עד דחפא עליה קב"ה, והשתא דהאי מלה סלקא ואתעטרא וקיימא קמי קב"ה, איהו חפי על ההיא מלה, וכסי על ההוא בר נש דלא ישתמודע לגבייהו אלא קב"ה, ולא יקנאון לגביה, עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה, הה"ד ובצל ידי כסיתין לנטוע שמים וליסוד ארץ. מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה, הה"ד (שם) ובצל ידי כסיתין, ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא, בגין לתועלתא עלאה, הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ, כמה דאתמר. ולאמר לציון עמי אתה, ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצווינין אלין על אלין, עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדיתי שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו, אוף הכי את, זכאין אינון דמשדלדי באורייתא. ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא, תא חזי, ההוא דלאו אורחיה ברוין דאורייתא, וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות, ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה איש תהפכות לשון שקר, מגו נוקבא דתהומא רבא ודלג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא מלה, ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה, ועביד בה ריקעא דשוא דאקרי תהו,

לאמר לציון עמי אתה [ע"י] רמוז שיכול צדיק להיות שותף להקב"ה בבריאת שמים וארץ כמו שדרשו חז"ל **אל תקרי עמי אלא עמי בשותפי וכו'**. ומבאר רבינו **כי שמים החדש נעשה ע"י הארת פני יעקב** דהיינו כשאדם אוכל בקדושה כנ"ל וכל פנייתו היא אליו ית' אזי גם הש"י פונה אליו ופני ה' הם הארת מדת ואמת בחי' יעקב והארת השגחה זו היא בחי' שמים חדשים, **והארץ החדשה/עד' נעשה ע"י ארץ ישראל, שהולכת השפע דרך ארץ ישראל** כשפניו ית' אל הצדיק כנ"ל אזי נשפע הארת האמת החדשה לארץ, **נמצא שברא עכשיו שמים ומזלות אחרים, נמצא שמשנה הטבע שהיה מוטבע במזלות הראשונים, כי עכשיו נעשה מזלות חדשים** כי הקב"ה מנהיג עולמו ע"י חק שנתן בגלגלי המזלות (כידוע שהיא חכמת האוסטרולוגיא עיין רמב"ן דברים יח ט') נמצא כשהצדיק בורא מזלות חדשים בורא הנהגה חדשה בטבע העולם. **נמצא שע"י שיבור תאוות אכילה נעשה מופתים/ע"ה ופלאות/ע"ה** :

ע"יגם זאת התורה כתבתי מתחילה בעצמי, ונמצאו בה כמה דברים מבוארים יותר. גם סיום פי' המקרא ואכלתם, נחסר כאן בלשונו הקדוש, ומה שחסר זה גילה זה וכו', ע"כ העתקתי גם נוסחא זאת שכתבתי בעצמי [ע"ה], וזהו:

ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלקיכם וכו' [ע"ט] כי מי שיצא מתאוות אכילה/ע"ה יכול להיות איש מופת/ע"ה, ומי שהוא משוקע בתאוות אכילה סימן שהוא

נמצא רבינו מפרש שכל המבואר בזה לגבי חידושי תורה שמפורש שם שמדובר בחדושי תורת משה דייקא אע"פ רבינו לומד שכשם שפועלים חדושי תורה ליטע שמים וליסוד ארץ כן פועלים חדושי תפילה והלל להש"י הבאים מכח אכילה בקדושה.

ע"י שיעורו נא טו

ע"י **צ"ע בשלמא** שמים חדשים צריך כדי שתיהיה הנהגת טבע חדש אבל למה צריך ארץ חדשה. וכנראה שא"א לחדש משפיע עד שיחדש גם במקבל שיתאים לו וארץ היא בחי' מלכות בחי' מקבל. ואולי הכוונה לכח המלכת הש"י חדש שהוא יהיה הכלי לטבע החדש שיונהג כלפיו ע"י שברא שמים חדש. ושניהם השמים והארץ שניהם מכח דברי השבח שמדבר בכח האכילה בקדושה כי עצם השבח הוא בחי' מ"ן שהוא מתיקוני המלכות בחי' אש"ה כנ"ל הנותן אמרי שפר. והאכילה בקדושה שהיא בחי' ואמת בחי' פנים זה מחדש שמים חדש.

ע"ה **לשון מופת** ביאר בספר מילים נרדפות (וורטהימער) מלשון להופיע ודמי לאות כמ"ש האותות והמופתים ושם מביא כמה דעות בחילוק בין אות למופת ע"כ שניהם אות לשון ארמי אתה ומופת לשון להופיע דהיינו ששניהם הכוונה שבא ומופיע כאן סימן על האמת. ועיין בתחילת התורה לשון רבינו והקב"ה עושה על ידו מופתים ועיין לקמן בלשון מוהר"ן בדף נו: בסוף דבריו לפני שמבאר את הפסוק ואכלתם אכול ושבוע. מבואר שהמופת הוא שמכח דבורי הצדיק שאוכל אכילה בקדושה נעשה שמים חדשים ומזלות חדשים דהיינו טבע חדש משמע שאין זו הנהגה שלמעלה מהטבע אלא שבכח הצדיק לעשות הנהגת טבע חדש ואולי אפ"ל שדייקא זה נקרא מופת ואילו נס הוא שנעשה דבר שהוא מעל הטבע והנפ"מ יהיה שנס איתא שאסור להנות ממנו והנהגה מנכים מזכויותיו אבל מופת כיון שהוא דרך הטבע מסתמא מותר להנות. ועיין לעיל בתורה ז' שנקט רבינו רק לשון נס ואילו כאן רק לשון מופת ונראה הטעם כי שם מדבר מתיקון האמונה ע"י שנחקק בו אמת ע"י שהולך בעצת הצדיק ואזי נעשה לו נס מעל הטבע דהיינו שמצידו יש רק אמונה חזקה אבל כאן שמדבר מתיקון תאוות אכילה עד שזוכה לדבר דבורי אמת ונעשה בעצמו צדיק כי משנה טבעו ע"כ גם זוכה לשנות הטבע. אבל אמונה היא שעולה מעל הטבע. וע"כ זוכה שמאיר לו למטה בחי' מעל הטבע.

ע"י **עיין לעיל** בתחילת התורה שנקט רק מופת ונראה טעם שהוסיף כאן פלאות כיון שבפסוק שבו פתח את התורה לומר שבו רמוזה התורה הזו שם כתוב ועשה עמכם להפליא.

ע"י מוהר"ן בתקפא

ע"ה והיא נוסחת הדפוס אבל לשון רבינו אינו בדפוס

ע"י יואל בכו

פ **לעיל רבינו** נקט בצד השלילי ופתח במי ששקוע בתאוות אכילה ואילו מוהר"ן פותח דבריו להפך בצד החיובי.

פא **נ"ל לדייק** ממה שרבינו לא מזכיר כאן נס אלא מופת, ומבואר כאן שהכוונה לטבע חדש, ואילו בתורה ז' דיבר רק על נס, ושם חזר על זה שהוא מעל הטבע. שמוכח שיש חילוק, וזה החילוק, שנס מרים את הטבע לנס, ואילו מופת מוריד ומופיע האמת למטה בטבע.

והחילוק **אולי** יהיה שמנס אסור להנות, כי מנכין לו מזכויותיו כידוע, אבל ממופת כיון שהוא בדרך הטבע מותר להנות. ומה שרבי חנינא בן דוסא ובני ביתו נהנו מנס החומץ, כנראה שמי שבמדרגה שהנס אצלו כמו טבע מותר לו להנות ממנו, אבל סתם אדם מותר להנות רק ממופת. כך נ"ל לחלק לפי רבינו.

ואולי אפשר לבאר העניין ע"י הרמ"ק שכתב שיש שני סוגי ניסים בחי' יוסף ובחי' יעקב, כמבואר בתורת נתן ערכי רמ"ק ברח"ו ערך נס אות רכב עפ"י אור יקר פקודי סימן ו' ברח"י דף קעה. זה לשונו – ענין הנס יהיה בשתי דרכים או כיוסף שעשה נגד טבעו וע"ז הטבע נכנע לו בים, כחז"ל וינס וינס. או ע"י מלאך שיהפך הטבע לפי הצורך וזה כנגד יעקב שהיה צדיק מלאך קדוש.

ואולי אפ"ל שכוונתו כי יוסף כפה את טבעו וינס מאשת פוטיפר, ומדה כנגד מדה כפה הקב"ה את הטבע לבני ישראל, כדאיתא בזהר בשלח מט סע"ב שבזכות "וינס" (יוסף) ויצא החוצה נתקיים "הים ראה וינס". אבל בחי' יעקב היא כגון רבי חנינא בן דוסא שבכח אמונתו שהטבע הוא השגחה כמו הנס, לכן לגבינו לא חלו חוקי הטבע, וחומץ דלק כמו שמן.

שקרן/פב. עיין לעיל לשון רבינו שכתב רק שרחוק מאמת ומסתמא רבינו כשאמר את התורה נקט לשון חריף יותר וכמו שכתב כאן מוהרנ"ת אלא שבכתב נקט רבינו לשון קל יותר וכן **אפילו איש צדיק שכבר יצא מהתאוה ונפל ממדרגתו^{פג} ונפל לתאוות אכילה, סימן שיצא שקר מפיו/דב** דהיינו שהשקר מפיל לתאוות אכילה כי כשמאיר אור האמת מוכרח לאכול בקדושה אבל לזה צריך זכות שיתמיד בהתגברות העל היצר וכאן מדבר בצדיק שכבר התגבר וכבר זכה אלא שקרה שנפל לפגם הדיבור ומזה לתאוות אכילה/פד. **וכן מורה התאוות אכילה גם כן שיש דין עליו למעלה, וגם הוא סימן עניות כי העשירות היא מאמת: והענין דהנה כתיב [פז] ואכלת ושבעת וברכת, ולכאורה מזה טענת היצה"ר לאכול**

וצ"ע האם הם שתי בחי בנס, ואילו מופת הוא נמוך יותר, או שאחד מהם הוא בחי מופת.

כי מופת הוא כח שניתן לאדם עצמו למי שהוא איש אמת, מרכבה למדת "ואמת" של הקב"ה, לעשות דהיינו להיות שותף להקב"ה בבריאת שמים ומזלות חדשים שבהם ינהיג הקב"ה את הטבע במהלך חדש. עד שנקרא איש מופת, דהיינו שניתן בידו הכח להביא להופעת האמת, אבל בדרך הטבע.

ואולי בחי יוסף דהיינו נס ממש, ואילו בחי יעקב שהוא בחי "תתן אמת ליעקב" הוא בחי מופת וצ"ע.

בתורה ז' נתבאר עפ"י הרמ"ק שנס הוא בספירת היסוד (והיינו מדת יוסף הצדיק) וכן מבואר שם שהוא בחי' ההוא רדיא שנמצא בין מים עליונים ותחתונים ומקשר ביניהם. אבל כאן בתורה מזו המופת הוא בחי' אמת היא תפארת כידוע, כמבואר כאן שתיקון האכילה הוא רק בכח הארת מדת "ואמת" שביג מדות רחמים שכנגד תיקון ז' שביג תיקוני דיקנא דאריך שהוא פני ה', שהיא הארת פני הש"י. לכן כאן להיות איש מופת, צריך להיות מרכבה למדת האמת, ואילו שם בתורה ז' צריך בכח האמונה להיות צינור כדי שהקב"ה יאיר דרכו הנהגה נסית.

^{פב} עיין לעיל שרבינו אמר שרחוק מאמת ומוהרנ"ת כותב שהוא שקרן וצ"ע אם כך שמע מרבינו או שכך תרגם דבריו. ומסתבר שרבינו בכתב שינה מדבריו בע"פ, ומסתמא מוהרנ"ת השתדל מאד לדייק לכתוב כמו ששמע.

^{גז} מתולד - ממדרגות

^{פד} מדת האמת עיקרה מתבטאת בפה בדיבור וכמבואר בתחילת לשון מוהרנ"ת צדיק שנפל לתאוות אכילה בוודאי שיצא שקר מפיו. אבל בוודאי שכמו שדיבור מגלה פנימיות גם מעשים מגלים פנימיות ויש גם שקר במעשים וכמבואר בתורה סו אות ג' שרבינו מזהיר מתנועות של שקר בתפילה. וכאן בתורה זו שתאוות אכילה נקראת שקר משמע מפורש שמעשה האכילה מה שאוכל יותר מצורך קיומו ומכוון להנאת גרונו, המעשה הוא מעשה של שקר. וכאילו יצא דיבור שקר מפיו וכיוון שבפנימיותו יש שקר הוא מתבטא בדיבור ואחר כך בתאוות אכילה.

בתורה נא מבואר שאי אפשר לומר שקר עד שיעביר את דמיו וא"א לומר אמת עד שיזכך את דמיו.

ולפ"ז תאוות אכילה היא עבירות דמים שיש לו בפנימיותו, שתאב להנאת גרון ולא לרוחניות והשגות חכמת אלקים. ובפרט אכילה שכשם שהיא חיבור נשמה גוף ומי שנמנע ממנה אחת דינו למות דייקא בדבר הזה יש סכנה של יותר מדאי חיבור דהיינו חיזוק הגוף עד שמחשיך את אור הנשמה. וכן מבואר בתורה ח' תנינא מזון הגוף הוא היפך מזון הנשמה.

ועל כן מי שזוכה לאכול בקדושה שמתקדש במותר לו רק לקיים הגוף לעבודת הבורא, אזי מגלה אמת כזו, עד שנעשה מרכבה למידת האמת, כמו יעקב אבינו, (הנקרא קדוש יעקב בחי' התקדש במותר) ומאיר בו מדת "ואמת" של הקב"ה. המאירה מבינה עילאה עד שכביכול הקב"ה נושא פניו כלפי מעלה כדי להביט ולהשגיח עליו.

ואזי הוא יכול לעשות מופתים (כנ"ל מופת לשון הוכחה ולשון הופעת האמת) כי מופת הוא שיש לו כח לגרום להופעת האמת, כדי לגלות לאחרים את המציאות האמתית והמנהיג האמיתי, דהיינו אמיתותו ית', שפונה ומאיר פנים ומשגיח על אנשי אמת.

^{פה} עיין תורה סב שע"י פגם הדיבור דהיינו דיבור שאינו נקט כל כך אזי מתגברים ג' שרי פרעה שהם במיצר הגרון דהיינו קנה ושת וורידים. שהם ראשי התאוות כי תאוות אכילה גורמת לכל שאר התאוות. ע"ש. שמדבר מתיקון האכילה ע"י תיקון הדיבור.

ולשבוע למלאות נפשו ואח"כ לברך את ה'. אך באמת/א' אמרו רז"ל (ברכות ק' ע"ב) כתיב [ז] אשר לא ישא פנים וכתוב [ח] ישא ה' פניו אליך וכו' וכי לא ישא פנים וכו' שאני אמרתי [ט] ואכלת ושבעת וברכת והן מדקדקין על עצמן מכזית ועד כביצה. וזהו רמז נפלא אם ישראל מדקדקין לבלי לאכול הרבה רק מכזית [י]/[יא] ועד כביצה אזי הם בבחי' ישא ה' פניו, ואז יש נשיאות פנים. אך להיפך ח"ו מכלל הן וכו' [יב]. כי כאשר הם משוקעים בתאוות אכילה אז"ה הסתרת פנים חס ושלום. וזהו, (דברים לא) והסתרת פני והי' לאכול, כלומר, אם הם משוקעים בתאוות אכילה, אזי והסתרת פני חס ושלום: **והנה נשיאות פנים הוא בחינות אמת, כמבואר בכוונות על י"ג מדות, תיקון אמת הוא הארת פנים/יג. וזהו שאמרנו, כי המשוקע באכילה הוא רחוק מאמת, כי הוא בהסתרת פנים שהוא מדת אמת כנ"ל:**

והנה כל העולם כולו ניזון משפע של ארץ ישראל כידוע [יג]. וארץ ישראל בעצמו, מקבל השפע מן אמת, שהוא מדת יעקב, כנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, והוא מדת תפארת שהוא כללות הגוונים, והוא בחינות שמים, אש ומים, שהוא גם כן כללות הגוונים: וזה מרומז בתורה (במדבר יג) ארץ אוכלת יושביה, דקשה הן אמת שהמרגלים הוציאו שקר מפייהם, אך איך נכתב שקר שלהם בתורה שהיא אמת (א'), ובהכרח שבדברים הללו נרמז בהם דבר אמת, ויש לרמז הנ"ל, ארץ אוכלת, כלומר שאכילתה והשפעתה, הוא מבחינות יושביה, שהוא בחינות וישב יעקב, שהוא מדת אמת/יג כנ"ל: והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים פאר, שהוא מדת יעקב: ועל כן נקראת ארץ ישראל אילה שלוחה הנותן אמרי שפר כמו שדרשו רז"ל [יד], כלומר ארץ ישראל היא אילה שלוחה לבשל פירותיה, והשפעתה היא ממדת אמת, שהוא בחינות תפארת, בחינות תפילין, והיינו הנותן אמרי שפר, כי שפר הוא לשון פאר, שהוא בחי' תפילין: ויש לרמז נפתלי הוא אותיות **תפילין:**

^א באמת דייקא למי שרוצה בהארת האמת דברו חז"ל

^ב דברים יז

^ג במדבר ו כו

^ד דברים ח י

^ה זוהר ח"ב קג:

^י זוהר ח"ב דף קנג. פתח רבי חייה ואמר, (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את יהו"ה אלהיך וגו', וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא, (ד"א ל"ג אי הכי) (דף קנג:) במאי נוקים ואכלת ושבעת, ובתר וברכת. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה לההוא מיכלא עקרא דמיכליה, שבעא אקרי, דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, לכל חי אכילה לא כתיב, אלא רצון, ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא שבעא אקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר ככזית ולא יתיר, הא רעותא דשבעא שוי עליה, ובגין כך ומשביע לכל חי רצון, רצון כתיב ולא אכילה, ועל דא וברכת ודאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא, בגין למייהב חדוה לעילא:

^י **מכלל** הן אתה שומע לאו עיין נדרים יא:

^י מתוצו - אזי

^ט **צ"ע שפתח** בנשיאות פנים וסיים בהארת פנים וכן הוא לעיל בלשון רבינו. ועי"ש מה שכתבתי. שעפ"י המבואר כאן משמע שבאמת אין חילוק בין נשיאות פנים להארת פנים. וצ"ע אם אפשר לדייק בלשון מוהרנ"ת לסתור תירוץ ששם.

^י עיין תענית י. זוהר ח"ב קנז: ח"א פד: קח:

^א **עיין כעין זה בזוהר בלק דף רח.** [ובשער הגלגלים אמצע הקדמה לו ד"ה ענין כלב

^ב **צ"ע לפ"ז** כיצד יתיישב הפשט שכוונתם היה לגנות הארץ. וצ"ל שרבינו מדבר כאן שמצד האמת הטמון בדבריהם שכל כן נכתבו דבריהם בתורת האמת, אבל באותם הדברים הם כוונו לגנות כפשוטו. ואין הכוונה שהגנות היא שבארץ צריך לאכול בלי תאוה כי הם בודאי שהיו אוכלי המן לא היה להם תאוה אכילה כלל אבל או כפשוטו בגלל הנפילים או שאוכלת יושביה כי בארץ הלחם יהיה מן הארץ וכל ירידה ממדרגה היא בחי' מות כידוע.

^ג **עיין פרש"י** שם בבראשית מט כא ובראשית רבה צט יב תנחומא ויחי יג ועיין כתובות קיב. שע"כ נמשלה גם לצבי כמ"ש נחלת צבי ירמיהו ג'.

^ד מתוצו - תפילין

ועל זה יש לרמוז גם כן (קהלת ט') ראה חיים עם האשה^{טו}, כי אש"ה ר"ת הנותן אמרי שפר, והיינו ראה חיים, כי תפילין נקראין חיים, כמו שאמרו רז"ל (מנחות מד.): ה' עליהם יחיו [טז] דדרשו על תפילין, כי בתפילין נאמר [יז] וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו' (ברכות ו'), והיינו ראה חיים שהוא תפילין, עם אשה, ר"ת הנותן אמרי שפר, שהוא גם כן בחינות תפילין כנ"ל דהיינו שתראה שהארת האמת בחי תפילין יאיר לך עד שיתבטא בבחי' האשה שבך דהיינו דבורי שפר : וזהו, (דברים ח') ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, כלומר ארץ, שהוא בחינות אמת, ואז הוא בבחינות הארת פנים, ואינו בוחר בתפנוקים עד כאן לא דבר כלל מתאות התפנוקים שבאכילה אלא רק מצד הרבוי וכאן מוסיף שגם מעט כשאוכל בשביל תענוג גשמי זו תאות אכילה, ועל כן לא במסכנות מחמת דלות ועניות, תאכל בה לחם ולא שאר מעדנים, רק מחמת שהוא בבחינות אמת, והוא מופשט מתאוות אכילה, ואינו בוחר רק בלחם לאכול: ועל כן נקראת ארץ ישראל ארץ החיים, כי השפעתה ממדת יעקב שנאמר עליו יעקב אבינו לא מת (תענית ה:); והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים חיים : נמצא, כי האוחז במדת אמת, אזי פרנסתו ברווח, כי ההשפעה ממדת אמת כנ"ל/יח. וזה רמז (שבת קד) קושטא קאי, כי רז"ל דרשו (פסחים קיט) על פסוק ואת כל היקום וכו' זה ממונו של אדם שמעמידו וכו'. וזהו קושטא, האוחז במדת אמת, אזי קאי, זה ממונו שמעמידו על רגליו, ופרנסתו ברווח. אך שקרא לא קאי, כי הוא בהסרת פנים שהוא בחינות אמת : ועל כן על כל צרה שלא תבא [יט] גוזרין תענית [כ], כי מאחר שישראל נתונין בצרה, הם בבחינות הסתרת פנים, בחינות דינים, ועל כן גוזרין תענית לשבר תאוות אכילה ואע"פ שתענית אינה ממש שיבור התאוה אבל כיון שאדם עושה כפי כוחו להתנהג במדת האמת אזי עושה מקום לחול עליו הארת האמת, ואזי יהיה בחינות הארות ונשיאות פנים שהוא בחינות המתקת וביטול הדינים כנ"ל, וכי לא אשא פנים שהן מודקדין וכו' משמע שטוב להתענות וכן מבואר בכמה מקומות בלק"מ כגון תורה סב ועוד ורק בשיחות בע"פ ביאר רבינו דעתו שהיא כהבעש"ט ויש בזה אריכות עכ"פ תעניות של חז"ל אולי משמע מכאן שכן צריך לחטוף/כיא ויש לדון בכל אחד כפי כוחו ומעשיו: ובזה תבין נפלאות בדברי רז"ל שדרשו (ברכות כד) על פסוק והיו חייך תלואים זה התולה תפיליו, גם אמרו (מנחות קג ע"ב) זה הקונה מן הפלטר, זהו שאמרנו, כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ושניהם דבר אחד שבמקום אחד ביארו הסיבה שיענשו בחיך תלויים ובמקום השני דרשו מה פירוש חייך תלויים, כי מאחר שהוא תולה תפיליו ופוגם בתפילין, שהוא מדת אמת, אזי הוא בהסתרת פנים, ונתמעט השפע שלו, ומזונותיו מצומצמין, וצריך לקנות מן הפלטר/כב: וע"כ כתיב על ארץ ישראל (דברים יא) תמיד עיני ה' אלקיך בה, כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני (תהלים קא), אך

^{טו} גם בדפ"ר האשה ומתולד - אשה (כלשון הפסוק)

^{טז} ישעיהו לח טז

^{יז} * דברים כח

^{יח} צ"ע מהיכן נמצא והיכן כנ"ל

^ט הוא בטוי בחז"ל בבריתא עיין תענית כב: וירושלמי פ"ג מ"ט וצ"ע אם זה לשון תפילה שלא תבוא הצרה או הכונה עד שלא תבוא הצרה אליהם היו גורים כמבואר במשנת רבי אליעזר פרשה יב (עמ' 228 מהדורת ענלאו ניו יורק תרצד)

^כ משנת רבי אליעזר פרשה טו (עמ' 284) וכן מצינו באבותינו הראשונים, כשהיו הצרות מגיעות אותן, היו גוזרין תענית ועושין תשובה, והקב"ה עונה את תפלתן.

^{כא} עיין שיש"ק ח"ב תקעא וח"ד תרכו - שמוה"ר נ"ה א"מ: רבנו זכרוננו - לברכה א"סר לנו להתנהג בתעניות וסגופים, אולם כשמוזדמן תענית שמוצאה שלחן-ערוך לצום, צריכים אנו לחטוף אותו כמו עגה טובה, "אז ס'מאכט זאך א תענית וואס דער שלחן-ערוך הייסט פאסטן דארף מען דאס חאפן ווי א גוט לעקיבל".

^{כב} לעיל בלשון רבינו גרס זה הקונה תבואה מן השוק משמע שקונה מפעם לפעם וטוחן ואופה בשעת הצורך ואפשר דהיינו קונה משנה לשנה כגרסת הגמ' שהרי בשניהם קונה תבואה ולא זרע נמצא שדרשת חז"ל על חייך תלויים היא דאגה של פעם בשנה או ב' או ג"פ פעמים, אבל קונה מן הפלטר דהיינו מן האופה משמע שדאגתו בכל יום ולא רק מומן לזמן.

נמצא רבינו בכתב מדבר במי שפוגם קצת בתפילין ואילו בע"פ דיבר במי שפוגם בהם הרבה יותר.

ארץ ישראל שהיא מדת אמת, תמיד עיני ה' בה וכו': והנה כשהצדיק אוכל לשובע נפשו [כג], ולא מחמת תאוה הגשמיות, אזי הוא בבחי' נשיאות פנים, וניזון ממדת אמת. וכאשר בכח אכילה זו, עומד להודות ולהלל לה', אזי יוצאין ממנו דיבורי אמת, שהם בחי' יעקב, מדת תפארת, שהוא כללות הגוונים. והוא בחי' שמים, אש ומים. וג"כ בחי' א"י, שהשפעתה ג"כ ממדת יעקב כנ"ל. וע"כ בכח זה נעשה שותף להקב"ה לברוא שמים וארץ, שהם בבחי' אמת, בדיבוריו הקדושים שנובעים ויוצאים ממנו ג"כ בבחי' אמת כנ"ל. וזהו שאמרנו למעלה, כי א"י היא אילה שלוחה, והיינו הנותן אמרי שפר, כי הניזון מבחינות ארץ ישראל, שהיא אילה שלוחה, שהיא בחינות אמת, אזי הנותן אמרי שפר, כלומר שנותנת מעצמה [כד] ומכחה אמרי שפר, לשון תפארת, שהם אמרי אמת. וע"כ יוכל לברוא שמים וארץ שהם גם כן ממדת אמת כנ"ל. ועליו נאמר (ישעיה נא) ולאמר לציון עמי אתה, א"ת עמי אלא עמי, מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולי אף אתם כו' במלולא כנ"ל [כה], כי בדברים האמתיים יוכל לברוא שמים וארץ : (וזה ולאמר לציון היינו ע"י אמרי אמת

כג משלי יג כה

כד צ"ע עיין זוהר ויחי דף רמו.

כה * בהקדמת זוהר דף ה.

שהוא בחי' אמרי ציון אמרי א"י שהוא בחי' אמת עי"ז עמי אתה, אל תקרי עמי וכו' כנ"ל): וכיון שיכול לברוא שמים וארץ חדשים, יוכל לעשות מופתים בשמים ובארץ. כי הש"י מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, והטבע הוא על פי הנהגת הגלגלים כידוע [א]. וכיון שהצדיק יכול לברוא שמים חדשים, אזי הוא משנה כל הגלגלים, ועושה טבע חדש, וע"כ בוודאי הוא יכול לעשות מופתים, שהם שינוי הטבע, והענין פלא ודוק:

וזה רמוז בפסוק **ואכלתם אכול ושבוע** [ב]/[ג], כלומר מה שתאכלו, הן מעט והן הרבה, תשבועו, ולא תהיו משוקעים בתאוות אכילה, אזי תהיו בבחי' נשיאות פנים, וניזונין ממדת אמת, ובכח אכילה זו **והללתם את שם ה' אלהיכם כנ"ל**, אזי תהיו שותפין להקב"ה לברוא שמים וארץ. וזהו **אשר עשה עמכם** דהיינו א"ת עמי אלא עמי, מה אנא וכו'. וכיון שתוכלו לברוא שמים וארץ, אזי **להפליא**, שתוכלו לעשות נפלאות ומופתים בשמים ובארץ. והיינו דסיים **ולא יבושו וכו'**, כי בחי' הבושה הוא ג"כ כללות הגוונין, כי אזיל סומקא ואתי חזורא [ד], ופניו משתנה לכמה גוונין, והוא מדת תפארת ממדות הנפולין. ומה מתקו דברי רז"ל לפ"ז, (ברכות ו' ע"ב) כיון שנצרך לבריות פניו משתנה ככרום שמשנתנה לכמה גוונין, כי כיון שנצרך לבריות, והיינו מפני שפגם במדת אמת, והוא בהסתרת פנים, שהוא מדת אמת כללות הגוונין כנ"ל. וע"כ פניו משתנין ככרום לכמה גוונין, שהוא ג"כ מדת תפארת ממדות הנפולין. כי את זה לעומת זה עשה וכו' [ה]: ועתה המקרא הזה נדרש כמין חומר, ואכלתם אכול ושבוע בבחי' אמת כנ"ל. ואז תוכלו לעשות נפלאות, אשר עשה עמכם להפליא כנ"ל. אזי ולא יבושו עמי לעולם, כי מאחר שאתם בבחינות אמת, כללות הגוונין, אינכם צריכין להתבייש, שהיא כללות הגוונין במדות הנפולין. ע"כ **ולא יבושו עמי לעולם**: וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת, כמבואר בזהר (בראשית דף כ"ה ע"ב) [ו] עשב הוא ע"ב שי"ן, תלת ראשין ג' אבות [ז], שהוא הגוונין. והיינו בשדך לבהמתך, שתשדד הבהמיות שלך, ואכלת ושבעת לאכול ולשבוע, רק להסתפק במועט, אזי ונתתי עשב:

^א עיין ספר הברית ח"א מאמר ב פ"א ועיין לעיל תורה לא בלשון מוהר"ת ד"ה ושלמות כל הדברים

^ב יואל ב כו

^ג עי"ש **מלבי"ם** – (כו) ואכלתם אכול ושבוע – חוץ ממה שישלם להם להרבות התבואה עד שימלא מה שהפסיד בשני הרעב ישלח להם ברכה במעים שאוכל קמעא ומתברך במעיו, וז"ש אכל ושבוע, וברכה זו הוא נס ופלא חוץ מטבע, וע"ז והללתם את שם ה' אלהיכם – אשר יחד השגחתו עליכם אשר עשה עמכם להפליא – שבוה יגדל כבוד שמו הגדול, ולא יבושו עמי לעולם – תחלה אמר ולא אתן אתכם עוד חרפה בגוים, ויש הבדל בין חרפה ובושה, שהחרפה היא מאחרים והבושה הוא שבוש בעצמו, ור"ל שלא יבושו ממעשיהם הרעים כי יתהפכו העונות לזכיות ע"י שיעשו תשובה מאהבה, גם רמו על הדין המבואר בה' תעניות שאם התחילו להתענות וירדו גשמים לא יגמרו התענית ויאכלו תחלה ואח"כ יאמרו הלל כי א"א הלל רק מתוך שובע, וזה רק אם נענו באמצע תעניתם, ובוה צייר שה' יענה אותם באמצע התענית ויאכלו לשובע כדי שיהללו בקריאת הלל שאין נאמר רק על השובע:

^ד גם בדפודר כללות, ומתורו - כלליות

^ה * כבא מציעא נח:

^ו * קהלת ז יד

^ז * ובתיקון נא דף פו:

^ח עיין חיי מוהר"ן צב

